

TÜRK İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

ISSN 1300-6843

Ağustos - Kasım 2002 • Sayı: 352

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Hüseyin KARAKOÇ
Genel Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Başkan

Mustafa KUMLU
Genel Mali Sekreter

Ergün ATALAY
Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN
Genel Teşk. Sekreteri

Bayram MERAL
veda etti

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Salih KILIÇ
Genel Başkan

Hüseyin KARAKOÇ
Genel Sekreter

Mustafa KUMLU
Genel Mali Sekreter

Ergün ATALAY
Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ Adına
Genel Başkan
Salih KILIÇ

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:
Enis BAĞDADIÖĞLU

YAYINI HAZIRLAYAN:
Sevkuthan NEVSUHAN

FOTOĞRAFLAR:
Necdet UZMAN

GRAFİK - TASARIM:
Münir GÜRAN

YÖNETİM YERİ
TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No. 10
Yenişehir / ANKARA
Tel: 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax: 433 68 09 - 433 85 80
<http://www.turkis.org.tr>
e-mail: turkis@turkis.org.tr

Dergimizde yayınlanan yazılar
yazarların düşüncesine aittir.

**DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR**

Baskı :
Ziraat Matbaacılık A.Ş.
Tel : 384 73 45 - 46

BASKI TARİHİ : 26.12.2002

57 TAKVİM

**Çalışma Yaşamında
Eylül - Kasım 2002**

52 ARAŞTIRMA

Kasım 2002 Gıda Harcaması

46 ARAŞTIRMA

**Dünya Çevre Zirvesi Hafta
Kaldı**

Sinan VARGI
TÜRK-İŞ Teşkilatlanma ve
Tüketici Sorunları Uzmanı

43 ARAŞTIRMA

**Kayıtdışı Ekonomi ve
Kaçak İşçilik**

Namık TAN
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

39 ARAŞTIRMA

58'nci Hükümet Programı

Enis BAĞDADIÖĞLU
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

36 GÖRÜŞ

İşyerinde Stres

Uğraş GÖK
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

33 GÖRÜŞ

**Çalışma Yaşamında Cinsel
Taciz ve Şiddet**

Şule ÖZKUZUKIRAN
TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

EDİTÖRÜN NOTU:

TÜRK-İŞ'te Genel Başkanlık seçimi ve Yönetim Kurulu görev dağılımı 19 Aralık 2002 tarihinde yapılmıştır. Dergide yer alan haberler ise, bu tarihten önceki dönemi kapsamaktadır. Bu nedenle dergi haberlerinde TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri bir önceki ünvanları ile anılmaktadır. Bilgilerinize sunulur.

2 BAŞYAZI

Önümüzdeki Dönem

Salih KILIÇ

TÜRK-İŞ Genel Başkanı

4 HABER

Salih Kılıç TÜRK-İŞ Genel Başkanı

5 HABER

Bayram Meral Veda Etti

8 HABER

**TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu
Toplandı**

11 HABER

Asgari Ücret Yeniden Belirleniyor

12 HABER

Halil Tunç'u Kaybettik

20 HABER

6. Tüketici Konseyi Toplandı

22 GÖRÜŞ

**Yeni İş Kanunu Tasarı Taslağı'nın
Bazı Önemli Sakıncaları**

Yıldırım KOÇ

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

26 GÖRÜŞ

**Hizmet Akdinin Geçerli Sebep Gösterilmeden
Feshinde Yargı Yoluna Başvurma Hakkı**

Av. Hüseyin EKMEKÇİOĞLU

TÜRK-İŞ Hukuk Danışmanı

31 GÖRÜŞ

Küresel İlkeler Sözleşmesi

Celal TOZAN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı

Salih KILIÇ TÜRK-İŞ Genel Başkanı

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Bayram Meral'in Milletvekili seçilmesinin ardından boşalan Genel Başkanlık görevine, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ı seçti

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu yedek üyesi Demiryol-İş Genel Başkanı Ergün Atalay TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri oldu

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Bayram Meral'in Milletvekili seçilmesinin ardından boşalan Genel Başkanlık görevine, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ı seçti.

Yönetim Kurulu'nun 19 Aralık 2002 tarihinde yaptığı toplantıya, TÜRK-İŞ tüzüğü gereği Yönetim Kurulu yedek üyesi Demiryol-İş Sendikası Genel Başkanı Ergün Atalay davet edildi.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapılan toplantıda, Yönetim Kurulu, yeni bir görev dağılımı yaptı. Bu görev dağılımı sonucunda, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç TÜRK-İŞ Genel Başkanlığına seçildi. Kılıç'tan boşalan yere ise Ergün Atalay getirildi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu yeni üyesi Ergün Atalay'ın özgeçmişi

1954 yılında Adapazarı'nda doğdu. 1967 yılında Donatım İlkokulu'ndan mezun olan Atalay 1968 yılında TCDD çıraklık okuluna girdi ve 1972 yılında mezun oldu. Atalay, aynı yıl Adapazarı Vagon Fabrikası'nda işbaşı yaptı. Atalay, 1978 yılında TÜVASAŞ işyeri sendika temsilciliğine getirildi. 1982 yılında yapılan seçimlerde Adapazarı Şube Mali Sekreterliğine ve 1992 yılında yapılan seçimlerde de Şube Başkanlığına seçildi. Atalay, 6-7 Kasım 1999 tarihinde Demiryol-İş 6'ncı Genel Kurulu'nda Genel Başkanlığa getirildi.

BAYRAM MERAL VEDA ETTİ

"Bir nefer gibi her zaman yanınızda olacağım"

3 Kasım 2002 Milletvekili Genel Seçimlerinde CHP'den Ankara Milletvekili seçilen TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, 14 Kasım 2002 tarihinde yapılan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısında TÜRK-İŞ'e veda etti

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 14 Kasım 2002 tarihinde toplandı. Bayram Meral, son kez başkanlık ettiği toplantıda, Başkanlar Kurulu Üyelerine ve TÜRK-İŞ'e veda etti. Meral, "Bir nefer gibi her zaman yanınızda olacağım" dedi.

Meral, veda konuşmasında, TÜRK-İŞ Genel Başkanlığı görevini sürdürdüğü 10 yıl içinde çok sayıda toplantı, yürüyüş ve gösteri yapıldığını belirtti. Bu etkinliklerin yapılmasında TÜRK-İŞ'in temsil ettiği topluluğun, halkın ve ülkenin çıkarlarının korunmasının gözetildiğini belirten Meral, artık yeni bir dönemin başladığını, 1950'lerden beri ilk kez iki

partili bir parlamento oluştuğunu kaydetti. Meral konuşmasında şunlara yer verdi:

"● TÜRK-İŞ Genel Başkanlığı görevini sürdürdüğüm 10 yıl içinde hep birlikte çok sayıda toplantı, yürüyüş, gösteri yaptık. Başarılı olduk ya da olmadık. Ama sonuçta biz kararlılığımızı gösterdik. Öyle mitingler yaptık ki, inşallah meydan dolar diye dua ederek ve hiç uyumadan geçirdiğimiz geceler oldu. Ama kar kış demeden arkadaşlarımız almış olduğumuz karara her zaman uydu. Sizlerin katkılarıyla verdiğimiz bu 10 yıllık mücadele için, bana verdiğiniz destek

için hepinize teşekkür ediyorum.

- Şimdi yeni bir dönem başladı. Üç siyasi partiden oluşan 57 hükümet halkın nezdinde başarılı olamadı. Halk tercihini kullandı sadece iki partiye mecliste görev verdi. AK parti tek başına iktidar, CHP muhalefet oldu. Ülkemiz için halkımız için hayırlı olsun.
- Bugün ülkeyi ekonomik krize sokan ne çiftçidir, ne işçidir, ne memurdur ne emeklidir, ne de esnaftır. Bu durumdan hiçbir sorumluluğumuz yoktur. Tam tersine yeri geldi beni eleştirdiniz, sizler üyelerinizden eleştiri aldınız, ama biz

Meral, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu ve işçiler tarafından uğurlandı.

büyük bir ülkeseverlik gösterdik. Göstermeseydik ülkemizde Arjantin'e benzer olaylar olabilirdi.

- Olmasın diye ne yaptık. Kamu'ya ilişkin toplu iş sözleşmelerinde 6 aylık enflasyon yüzde 37'lerde olmasına rağmen yüzde 15'lerle sözleşme imzaladık. Sözleşme farklarında da müsamaha gösterdik. Ayrıca tasarruf teşvik, konut edindirme fonundaki paraları da koyacak olursanız 14 katrilyon çalışanların devletten alacağı var. Bir zamanlar tasarruf sahiplerine yüzde yüzün üzerinde faiz verilmesine rağmen bizim paramıza yüzde beşler, yediler oranında faiz yapıldı. Sesimizi çıkarmadık. Kamu ikramiyeleri ertelendi, ona da sesimizi çıkarmadık. Özel sektörde toplu iş sözleşmeleri yapıldı, enflasyon ölçü alınmıştı, onun getireceği so-

run sıkıntı göz önünde tutuldu, sendikalarımız yaptıkları toplu sözleşmede ücret artışlarında indirim yaptılar. Onun ötesinde işçilere ücretsiz izin alındı. Ayrıca inandığımız bazı işverenlerin önüne düştük, onları hükümete götürdük, kredilerin ertelenmesi için katkı sağlamaya çalıştık, varsa primler için sürenin uzatılmasını talep ettik. Biz, bu krizin atlatabilmesi için üzerimize düşen her fedakarlığı yaptık. Çünkü kriz binlerce işyerinin kapanmasına, milyonlarca işçinin işsiz kalmasına sebep oldu. Daha da zarar vermesin istedik.

- Buna rağmen yeni dönemde bizi çok ciddi sorunlar beklemektedir. Bugün meclis aritmetiğine bakacak olursak her iki partiden de yüze yakın işveren meclise girmiştir. Ama işçi memur temsilcilerine ba-

kacak olursak onların yüzde 10'u bile değildir. Bu durum meclisteki etkinliğimiz açısından elbette dezavantajdır. TISK Genel Başkanı Refik Baydur, iş yasası 15 Mart'a kadar çıkmazsa işçi çıkaracaklarını ilan ediyor. AK partinin genel başkan yardımcısı zat da Baydur'a destek olduğunu ifade edercesine İş Güvencesi Yasasının "gözetim altına aldıklarını" açıklıyor. Yeni iş yasası çıkmadan iş güvencesi yasası uygulanmasın deniyor. Bu çok tehlikeli bir yaklaşımdır. Bu ülke yalnız işverenlerden müteşekkil değildir. İş barışının korunması, üretimin ve verimin artırılması isteniyorsa; hakikaten geleceğe matuf daha güzel bir Türkiye'nin oluşturulması isteniyorsa "ben güçlüyüm istediğimi yaparım" mantığından uzak durmak gerekir. İşverenin tek amacı kıdem tazminatı hakkımızın eli-

mizden alınmasıdır. Ama hiç bir güç kazanılmış hakları çalışanların elinden alamayacaktır. 12 Eylül döneminde bile buna kimse göz dikememiştir. Bugün parlamenter sistemdeki biz de gücümüz oranında oradayız- böyle yanlışlıklar yapılırsa, bunlara müsaade edilmeyecektir. İş güvence yasa tasarısına AK partinin o zamanki milletvekilleri de oy vermiştir. Dolayısıyla AK partili bazı sayın yöneticilerin "Artık bunu yok sayıyorum, gözetim altına alıyorum" gibi yaklaşımları yanlıştır.

- Gündemde SSK'ya ilişkin yasa da vardır. Taraflar oturmuştur, işçi-işveren anlaşmıştır. İptal edilen yasanın yerine bunun konulması gerekmektedir. Mahalli İdareler Yasası'nda da tahribata gerek yoktur. Biliyorsunuz bir zamanlar mahalli idareler yasasında sendikaların seçilmiş başkanlarının bile vali tarafından görev-

den alınması hükmü vardı. Biz bunu Meclis'te gündemin birinci sırasından geri çevirdik. Yarın böyle bir durum yeniden olursa bunun karşısında arkadaşlarım elbette ki dimdik duracaktır ki, umuyorum böyle bir yanlışlık yapılmaz.

- Hükümet batık bankaların üzerine gitmelidir. Taahhüt edilen, "serbest bırakılırsam borcumu öderim" diyen banka sahiplerinin üzerine gitmelidir.
- Sizler bana her zaman destek oldunuz. Yeri geldi burada eleştirdiniz. Ama özde meydana hep birlikteydik. Ben göstermiş olduğunuz katkıya ilgiye bir kez daha teşekkür ediyorum. Ne olursa olsun ben burada sizinle birlikte olacağım. Bir nefer gibi her zaman yanınızda olacağım. TÜRK-İŞ ne benim ne benden önceki başkanların eseri. TÜRK-İŞ bir çok isimsiz kah-

ramanın eseri. Bundan sonra bu eseri sizler yaşatın.

- Seçim sırasında köylere, kasabalara gittim. Siyaset o kadar sevimsiz hale gelmişken her gittiğim yerde o insanlar ayağa kalkıp beni kucakladı. Kucaklanan ben değildim arkadaşlar, TÜRK-İŞ'ti. TÜRK-İŞ'in genel başkanıydı. Sizden ricam, halkın TÜRK-İŞ'e olan bu sevgisini benden daha fazla artırarak sürdürmenizdir. Bunu en iyi şekilde yapacağımızdan da kuşku yoktur.
- Bugün işi burada noktalıyorum. Ama sizden hiçbir zaman uzak kalmayacağım. Hiçbir arkadaşıma da kırgın dargın değilim. Olmuştur belki kusur. Bende de olmuştur. Varsa kusurum o arkadaşlarımdan da huzurunuzda özür diliyorum. Sizleri hiçbir zaman unutmayacağım. Hakkınızı helal edin, benim hakkım size helal olsun."

Meral, TÜRK-İŞ personeline veda ziyaretinde.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin KARAKOÇ: "Halk tepkisini sandıkta gösterdi"

Karakoç, 58'nci hükümetin sorunların çözümü doğrultusunda hızla adım atmaması halinde AKP'ye verilen desteğin hızla tepkiye dönüşeceğini belirtti

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 14 Kasım 2002 tarihinde toplandı. Toplantıyı açış konuşması yapan Genel Sekreter Hüseyin Karakoç, 3 Kasım milletvekili genel seçimlerinde 57'nci Hükümeti oluşturan partilerin barajı aşamamasını, "Halk tepkisini sandıkta gösterdi" sözleriyle yorumladı. Karakoç, 58'nci hükümetin sorunların çözümü doğrultusunda hızla adım atmaması halinde AKP'ye verilen

desteğin hızla tepkiye dönüşeceğini ifade etti.

Karakoç konuşmasında özetle şöyle dedi.

"● 3 Kasım genel seçimlerinde, Genel Başkanımız Bayram Meral, Ankara 2. bölgeden milletvekili seçildi. Genel Başkanımızı kutluyorum, bugüne kadarki hizmetleri nedeniyle Yönetim Kurulumuz adına kendilerine teşekkür

ediyorum ve Parlamento'da da aynı anlayışla, bu kez tüm ülkeye ve halkımıza, hizmet etmesini diliyorum.

● 3 Kasım genel seçimlerinde kullanılan 31,5 milyon geçerli oyun yüzde 34,28'ini alan ve böylece 363 milletvekili kazanan Adalet ve Kalkınma Partisi büyük bir başarı elde etmiştir. Adalet ve Kalkınma Partisi'ni kutluyor, çalışmala-

rında başarılar diliyorum. Halkımız, seçimlerde oyların yüzde 19,39'unu alan Cumhuriyet Halk Partisi'ne de 178 milletvekili ile muhalefet olma görevini vermiştir. Cumhuriyet Halk Partisi'ni de kutluyor, çalışmalarında başarılar diliyorum.

- Diğer partiler, yüzde 10 barajını aşamamışlardır. TÜRK-İŞ, 57. Hükümeti, IMF programlarını uygulaması, halkımızın sesine kulak vermesi konusunda yıllarca uyarmıştır. Halkımız, tepkisini sandıkta göstermiştir. Türkiye'de tepkinin sandık aracılığıyla gösterilmesi, ülkemizde parlamenter demokratik düzenin, bazı eksikliklere rağmen, iyi işlediğinin göstergesidir. Ancak, halkımızın sıkıntıları öyle bir noktadadır ki, yeni Hükümet sorunların çözümü doğrultusunda somut adımları hızla atmazsa, bugünkü destek hızla tepkiye dönüşecektir.
- TÜRK-İŞ, hükümetlerin ülkemiz, halkımız ve tüm çalışanlar yararına attığı tüm adımları daima desteklemiştir ve desteklemeye devam edecektir. TÜRK-İŞ, hükümetlerin ülkemize, halkımıza ve tüm çalışanlara zarar verecek tutum ve davranışlarına daima karşı çıkmıştır ve karşı çıkmaya devam edecektir.
- AKP Hükümeti, önemli sorunlarla karşı karşıya bulunan bir Türkiye'nin sorumluluğunu üstlenmiştir. Ülkemizin bugünkü sorunları yaşaması-

nın nedeni, istikrarsız yönetimlerdir; siyasete ve siyasile-re duyulan güvensizliktir; yolsuzluklar, yağma, talan ve israftır; vergi ödeme gücü olanlardan vergi almak yerine borçlanmaktır; sermayeyi yatırımdan faizciliğe yönelten yanlış politikalar; Türkiye'ye dayatılan IMF politikalarıdır.

- Genel seçimlerde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin büyük bir çoğunlukla iktidara gelmesi, istikrarlı bir yönetim sağlamıştır. Dileğimiz, bugünkü istikrarın, Cumhuriyetin temel ilkelerine saygı temelinde, sürmesidir. Bu tutum, içinde yaşadığımız ekonomik bunalımın aşılması için gerekli önkoşul olan güvenin sağlanmasına da önemli katkılarda bulunacaktır.
- Ancak bunlar, kendi başlarına, krizin aşılması için yeterli değildir. Yolsuzluklarla, yağmayla, talanla, haksız kazançla ve rüşvetle etkili bir mücadele başlatılmalıdır. Milletvekili lojmanlarının satılması olumlu bir adımdır; ancak bu adım, kamu harcamalarında israfın önlenmesiyle tamamlanmalıdır.
- 2002 yılında ilk 9 aylık bütçe gerçekleşmesine göre, 42 katrilyon lira vergi toplanmış, 39 katrilyon lira faiz ödenmiştir. 9 ayda 80 katrilyon lira harcama yapılmış olduğuna göre, faiz giderlerinin toplam giderler içindeki payı yüzde 53'tür. Devletimizin 9 aylık giderlerinin yüzde 31'i bütçe açığıdır.

Bu tablo, son derece kaygı vericidir. Vergi gelirleri artırılmalı, faiz giderleri düşürülmelidir. Üretim, üretkenlik, istihdam ve ihracat teşvik edilmelidir. IMF tarafından dayatılan programların krizleri önlemede yetersizliği ve aksine bunların uygulanmasının kriz yarattığı, özellikle son 3 yıllık dönemde açıkça görülmüştür. Türkiye'nin hangi yollardan sorunları aşacağı, öncelikle halkımızın temsilcisi sivil toplum kuruluşlarıyla yapılan görüşmelerle belirlenmelidir. Bu amaçla, ilgili Yasanın çıkmasının üzerinden 1,5 yıl geçmiş olmasına rağmen bir türlü toplanmayan Ekonomik ve Sosyal Konsey, Hükümetin oluşmasından kısa bir süre sonra derhal toplantıya çağrılmalıdır.

- TÜRK-İŞ, hükümetlerden ve siyasi partilerden bağımsızdır. Hükümetlere karşı tavrımız, yapılan uygulamalara göre belirlenir. Hükümetten taleplerimiz çoktur, çeşitlidir.
- Hükümet, verimli yeni iş imkanları yaratarak işsizliği azaltmalı, tarıma ve hayvancılığa destek vererek göçü önlemeli, yağma ve talan biçiminde süren özelleştirme uygulamalarına son vermeli, kamu kesimini güçlendirmelidir.
- Hükümetten önemli taleplerimizden biri, TÜRK-İŞ'in ve diğer Konfederasyonların reddettiği yeni İş Kanunu Tasarı Taslağının, işçi temsilcilerinin doğrudan katılımıyla yeniden hazırlanmasıdır. İşve-

renler, iş güvencesini etkisiz kılmak amacıyla, 9 öğretim üyesinin hazırladığı ve üzerinde kesinlikle tarafların mutabakatının bulunmadığı yeni İş Kanunu tasarı taslağını gündeme getirmektedir.

- TİSK Başkanı Sayın Refik Baydur, 12 Kasım günü yaptığı açıklamayla, Meclis üzerinde baskı uygulamaya çalışmakta, milyonlarca işçiyi ve onların demokratik temsilcileri olan sendikalarımızı tehdit etmektedir. TÜRK-İŞ, sorunların diyalog yoluyla çözülmesinden yanadır. Ancak işçinin ekmeğiyle oynanmaya kalkılırsa, diyalog yolları kapanır. TİSK Başkanı Sayın Baydur, işçinin ekmeğiyle oynamaktadır.
- Yüce Meclis 9 Ağustos 2002 tarihinde İş Güvencesi Yasasını kabul etmiştir. Bu Yasanın kabulü ve uygulanmasında, esneklik adı altında işçiyi köleleştirecek ve sendikaları yok edecek hükümler içeren yeni bir İş Kanununun kabulü şartı yoktur.
- TÜRK-İŞ, kıdem tazminatı hakkını 12 Eylül sonrasında bile cesaret edilemeyen biçimde gaspedecek, kiralık işçilik, çağrı üzerine çalışma ve çalışma saatlerinin işveren tarafından düzenlenmesi gibi uygulamalarla işçiyi köleleştirecek bir kanunu kesinlikle reddetmektedir.
- Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olanın çok daha gerisinde olan bir iş güvencesini bile

içlerine sindiremeyenler işçi atmaya kalkarlarsa, bunun cevabını ülke çapında en yaygın ve etkili eylemlerle alacaklardır.

- TİSK'i ve işverenleri huzurunuzda uyarıyorum: Kanunlara saygı göstermeyen, Meclis'in iradesini hiçe sayan ve işçinin ekmeğiyle oynamaya kalkanlar, karşılarında işçi sınıfının en sert tepkisini bulacaklardır. Rüzgar eken fırtına biçer.
- Yeni kurulacak AKP Hükümetinden beklentimiz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndaki bu tasarıyı, tarafların mutabakatı sağlanacak duruma getirmesidir. Çalışma barışının önkoşulu bu anlayıştır.
- Hükümetten diğer bir isteğimiz, asgari ücretin, insan onuruna yaraşır bir düzeye çıkarılması ve asgari ücret kadar gelirin gelir vergisinden muaf tutulmasıdır.
- Tasarrufu Teşvik Fonundaki paranın hak sahiplerine ödemesi de öncelikli taleplerimiz arasındadır. Bölge müdürlüklerinin kapatılması girişimleri durdurulmalıdır. Resen emeklilik düşüncesinden vazgeçilmelidir. Mahalli idareler reformu adı altında ülkemizin üniter devlet yapısının bütünlüğünü zayıflatacak girişimlerden kaçınılmalıdır. Kaçak işçiliği önleyecek önlemler alınmalıdır. 2003 yılma ertelemiş bulunan ek ödemele-

rin tarihi belirlenerek yılın ilk yarısında verilmesi sağlanmalıdır.

- Türkiye'nin önündeki önemli sorunlardan biri, büyük devletlerin ve Yunanistan'ın Kıbrıs'a yönelik politikalarıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Anavatanın büyük fedakarlıklarıyla kurulmuş ve korunmuş bir devlettir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleceğiyle ilgili kararlarda Türkiye'nin çıkarları da en az Kıbrıslıların çıkarları kadar önemlidir. Kısa vadeli ve yanlış hesaplarla, Kıbrıs'a ilişkin geleneksel devlet politikamızın dışına çıkılmamalıdır.
- Diğer taraftan, Irak konusunda da önümüzdeki günlerde önemli gelişmeler yaşanacağına benzemektedir. Türkiye, Irak'ın toprak bütünlüğü temelinde, yurttan barış dünyada barış çizgisini kararlı bir biçimde sürdürmeli, bağımsız dış politikasını Türkiye Cumhuriyeti'nin çıkarları temelinde biçimlendirmeye ve uygulamaya devam etmelidir.
- Dünyada ve bölgemizde önemli değişikliklerin yaşandığı bir dönemde genel seçimler oldu ve bizleri önümüzdeki aylarda önemli sorunlar ve görevler bekliyor. TÜRK-İŞ, her zaman olduğu gibi bugün de, bu sorunları birlik ve bütünlük içinde aşacaktır. Bu inançla, Başkanlar Kurulu toplantımızı açıyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Asgari Ücret Yeniden Belirleniyor

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, asgari ücreti yeniden belirlemek üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakam'ın çağırısı üzerine 22 Ekim 2002 tarihinde toplandı.

Toplantıda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, son üç yıldır asgari ücretin IMF'ye verilen tahhütler gölgesinde, siyasal müdahale ile sonuçlandırıldığını belirtti. Yine son üç yıl içinde asgari ücretin fiyat artışlarının gerisinde kaldığını ve 2000 yı-

linda yüzde 14,0 ve 2001 yılında yüzde 13,7 oranında reel kayba uğradığını belirten Kılıç, asgari ücretteki reel kaybın 2002 yılında da sürmesinin beklendiğini ifade etti.

Kılıç, Ülke ekonomisinin geldiği olumsuzluklarda çalışanların herhangi bir sorumluluğu olmadığına işaret ederek, "Aksine uygulamalardan en fazla zararı, giderek ağırlaşan geçim koşulları karşısında dar ve sabit gelirli geniş halk kesimleri görmektedir" dedi. En düşük

devlet memuru maaşının 1 Ekim 2002 tarihinden geçerli olmak üzere net 364 milyon lira olduğuna da dikkat çeken Kılıç, yapılması gerekenin asgari ücretin bu düzeyin altında kalmayacak tutarda belirlenmesi olduğunu söyledi.

Asgari ücret 1 Temmuz 2002 tarihinden bu yana brüt 250 milyon 875 bin; net 184 milyon 251 bin lira olarak uygulanıyor. Yeni belirlenecek asgari ücret 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek.

Halil Tunç'u Kaybettik

TÜRK-İŞ işçi hareketi'nin büyük lideri, TÜRK-İŞ'in değerli genel başkanı Halil Tunç, 19 Ağustos 2002 tarihinde vefat etti

Yaşamı boyunca ülkesi için, halkı için temsil ettiği toplum için demokrasi ve parlamenter sistem için mücadele eden büyük insan, büyük işçi lideri Halil Tunç'u 19 Ağustos 2002 tarihinde kaybettik.

Halil Tunç, 1 Mart 1928'de Hacıbektaş'ta doğdu. Bir çiftçi ailesinin çocuğuydu. Pazarören Köy Enstitüsü son sınıfından ayrılarak Ankara'ya geldi. 1946'da Ankara Belediyesi EGO'da otobüs biletçisi olarak çalışmaya başladı. 1950'de Atatürk Orman Çiftliği Bira Fabrikası'na işçi olarak girdi. 1952'de Ankara Bira Fabrikası İşçileri Sendikası'nın kuruluşuna katıldı ve genel başkan seçildi.

Halil Tunç, 20-24 Kasım 1960'ta Seyfi Demirsoy'un genel başkanlığa seçildiği TÜRK-İŞ üçüncü genel kurulunda genel sekreterliğe getirildi. 1974-1979 yılları arasında TÜRK-İŞ genel başkanlığı yapan Tunç, 1972 ve 1979'da olmak üzere iki kez Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Senatörlüğü'ne getirildi. Tunç, 1990 yılı sonrasında SSK Yönetim Kurulu üyeliği de yaptı.

Tunç için TÜRK-İŞ Genel Merkezi önünde düzenlenen törene Başbakan Bülent Ecevit ile

bazı bakanlar katıldı. Törende bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Tunç'un ismiye TÜRK-İŞ'in kaynaştığını, Tunç deyince akla TÜRK-İŞ'in; TÜRK-İŞ deyince akla Tunç'un geldiğini söyledi. Tunç'a, "TÜRK-İŞ yaşadıkça sen de yaşayacaksın" diye seslenen Meral, Tunç'un mücadelecisi, açık sözlü, kararlı ve tavırlı bir lider olduğunu söyledi.

Tunç'un cenazesi, Kocatepe Camii'nde kılınan cenaze namazını takiben Karşıyaka mezarlığında toprağa verildi.

Halil Tunç için TÜRK-İŞ Genel Merkezi önünde bir tören düzenlendi.

AÇIKLAMA

TÜRK-İŞ: "HALKIN MESAJI DOĞRU ANLAŞILMALI"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, halkın iki partili bir Meclis oluşturarak kişisel çekişmelerin kenara itilmesi ve parti-içi demokrasinin geliştirilmesi mesajını verdiğini, bu mesajın iyi anlaşılması gerektiğini söyledi.

Karakoç, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in kapsamlı bir gündemi görüşmek üzere hükümetin oluşturulmasından hemen sonra toplantıya çağrılmasını istedi

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, TÜRK-İŞ'in 3 Kasım Genel Seçimlerinin sonuçları konusundaki görüşlerini açıkladı. Açıklamada şunlar yer aldı:

"3 Kasım 2002 genel seçimleri, tam bir özgürlük ve demokrasi ortamında ve büyük bir olgunlukla gerçekleştirilmiştir. Ülke çapında gerek propaganda çalışmaları, gerek seçimler sırasında önemli hiçbir olayın olmaması, demokrasinin yerleşmesinin önemli bir göstergesidir. 3 Kasım genel seçimlerinde milletimiz iki partili bir parlamento oluşturmuştur. Meclis'in eski üyelerinin çok büyük bir bölümünün yeniden seçilememesi, geçmiş yıllarda dile getirdiğimiz şikayetlerin ne kadar haklı olduğunu ve bu tavrıyla TÜRK-İŞ'in halkımızın sözcülüğünü yaptığını bir kez daha göstermektedir. TÜRK-İŞ, siyasi hayattan ayrılmaya karar veren değerli politikacılara, bugüne kadarki hizmetleri için teşekkür etmekte ve başarılar dilemektedir.

3 Kasım genel seçimleri sonucunda tek partinin iktidara gelmesi, ülkemizde siyasi istik-

rarın sağlanması açısından olumlu bir sonuçtur. Halkımız, iki partili bir meclis oluşturarak, kişisel çekişmelerin kenara itilmesi, parti-içi demokrasinin geliştirilmesi mesajını vermiştir. İktidar ve muhalefet partilerinin, halkımızın mesajını doğru olarak anladıklarına ve ülkemizin ve milletimizin çıkarları doğrultusunda, gereksiz gerginliklere yol açmadan, her geçen gün derinleşen krizin aşılması için birlikte hareket edeceklerine inanıyoruz. Her iki siyasi partinin seçim bildirgelerinde aynı biçimde yer alan konularda ortak hareket edilmesini, hızlı adımlar atılmasını, bu süreçte demokratik kitle örgütleriyle diyalogun ve işbirliğinin geliştirilmesini bekliyoruz. Ekonomik ve Sosyal Konsey'in, kapsamlı bir gündemi görüşmek üzere, Hükümetin oluşturulmasından hemen sonra toplantıya çağrılmasını istiyoruz.

TÜRK-İŞ, öncelikle, işsizliğin azaltılmasını sağlayacak biçimde yatırımın ve üretimin teşvik edilmesini, yolsuzluklarla ve yoksullukla mücadele edilmesini, dar ve sabit gelirli-lerin gelirlerinin artırılmasını,

demokratikleşme sürecinin hızlandırılmasını ve çalışanların kazanılmış haklarının korunmasına ve daha da geliştirilmesine ağırlık verilmesini talep etmektedir.

Sendikalarımız, siyasi partilerden bağımsızdır. TÜRK-İŞ'in attığı tüm adımlar, ülkemiz, halkımız, dar ve sabit gelirli vatandaşlarımız, temsil etmekten onur ve gurur duyduğumuz işçiler içindir. TÜRK-İŞ, hiçbir siyasi ayrım yapmaksızın, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğü ve bağımsızlığı, laik ve demokratik sosyal hukuk devleti, parlamenter demokratik düzen, insan hakları, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler doğrultusunda atılan tüm adımları destekleyecektir. TÜRK-İŞ, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da, ülkemizin ve halkımızın çıkarlarına zarar verebilecek her türlü tutum ve davranışın karşısında olmaya ve demokratik tepkisini en etkili bir biçimde göstermeye devam edecektir.

TÜRK-İŞ, seçim sonuçlarının ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını dilemektedir."

AÇIKLAMA

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, Türkiye'ye 12 Aralık'ta Yapılacak Kopenhag Zirvesi'nde Görüşme Tarihi Verilmesini İstedi

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Yönetim Kurulu 19-20 kasım 2002 tarihinde Brüksel'de yaptığı toplantıda kabul ettiği Avrupa'nın Bütünleşmesi Raporu'nda 12-13 Aralık 2002 tarihinde Kopenhag'ta toplanacak olan Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'ne Türkiye ile ilgili çağrı yapan bir kararı kabul etti.

Bu kararın hazırlanması öncesinde TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, DISK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ile birlikte çeşitli temaslarda bulundu. Bu te-

masların sonucunda karar tasarı taslağına Türkiye'ye görüşme tarihinin 12 Aralık'ta yapılacak olan Kopenhag Zirvesi'nde verilmesi konusundaki talebi içeren bir ekleme yapılması sağlandı.

Kabul edilen kararın ilgili bölümünde şunlar yeraldı:

"Türkiye Avrupa Birliği'nin meşru bir üyesidir. Türkiye'de 1993 yılında tüm aday ülkeler için Kopenhag'ta belirlenen ekonomik ve siyasal kriterlerin yerine getirilmesi doğrultusunda kısa süre önce önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. Avrupa Sendikalar Konfede-

rasyonu bu adımları memnuniyetle karşılamakta ve sendikal haklar alanı da dahil olmak üzere bu adımların devamını ve daha sonra uygulanmasını istemektedir. Bu reformlar sürecinin sonuçlarını desteklemek amacıyla 12 Aralık'ta yapılacak Kopenhag Zirvesi'nde üyelik görüşmelerinin açılması için Türkiye'ye bir zaman çizelgesinin verilmesi gerekmektedir. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu toplumsal ilerleme ve demokratik reformlar için Türk üyelerinin verdikleri mücadeleyi desteklemeye devam edecektir."

AÇIKLAMA

TÜRK-İŞ: "Irak'ta Kürt Devleti Kurulamaz"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, ABD'nin Irak'a saldırmasına ve Irak'ta bir Kürt Devleti kurma girişimlerine karşı çıktı.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun konuyla ilgili yaptığı açıklamada şunlar yer aldı:

"TÜRK-İŞ, ABD'nin ve İngiltere'nin, hiçbir biçimde inandırıcı olmayan gerekçeler ileri sürerek ve Birleşmiş Milletler kararı olmaksızın Irak'a saldırılarına kesinlikle karşı çıkmakta, Irak'ın Birleşmiş Milletler kararlarını uygulamasını ve sorunların barışçıl yollardan çözüme kavuşturulmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ, Ortadoğu'da Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nin desteğinde bir Kürt Devleti kurma girişimlerine kesinlikle karşı çıkmakta, bölgedeki tüm dengeleri altüst edecek ve bölgede İsrail-Filistin kavgasına ek olarak yeni bir kargaşa başlatarak barışı ayaklar altına alacak böyle bir adımın atılmasını ve Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasını talep etmektedir.

Uluslararası antlaşmalar

ülkelerin toprak bütünlüğüne saygı duyulmasını öngörmektedir. Türkiye, topraklarından bir karış bile vermeme kararlılığını her zaman göstermiştir ve göstermektedir. Ülkemiz aynı zamanda bölgemizde barışın sağlanmasının ana dayanaklarından biridir. 21. yüzyılın petrol savaşlarının bir parçası olarak Kuzey Irak'ta ABD ve Avrupa Birliği destekli ve onların Ortadoğu politikasının aleti olacak bir Kürt devletinin kurulması, anlaşmazlığı tüm bölgeye yayacak, bölgeyi bir kan gölüne çevirecek, ulusötesi şirketlerin kârlarını ve süper devletlerin güçlerini artıracak; ancak bölge halkları için kan,

ateş, ölüm, yoksulluk, açlık, daha fazla sömürü ve bağımlılık anlamına gelecektir. 1991 Körfez Savaşı'nda çatışmaya doğrudan taraf olmamış olan ülkemizin uğradığı ekonomik zararlar unutulmamıştır. Türkiye'nin uğradığı 50 milyar dolarlık zararın büyük bir bölümünü, başta işçiler ve işsizler olmak üzere, tüm dar ve sabit gelirli yeni sıkıntılar biçiminde çekmiştir.

TÜRK-İŞ, Irak'a yönelik hukuk dışı saldırı girişimlerini protesto etmekte, Irak'ın toprak bütünlüğünü savunmakta ve Irak'ta büyük devletlerin kuklası olmanın ötesine gidemeyecek bir Kürt devleti kurulması girişimlerine kesinlikle karşı çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti, süper güçlerin "böl-yönet" politikasının oyuna gelmeyecek, 1991 yılındaki tavrını sürdürecektir ve süper güçlerin aleti durumuna düşmeyecektir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, geleneksel dış politikasından ayrılmayacak, maceracılığa karşı çıkmaya devam edecektir. TÜRK-İŞ, Devletimizin Irak konusundaki politikasını yürekten desteklemektedir."

AÇIKLAMA

TÜRK-İŞ: "İşçi Örgütleri Çıkan Tüm Sorunları Barışçı Yollarla Halletmelidir"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, İstanbul Nakliyat Ambarları Sitesi'nde yaşanan ve üç işçinin yaşamını yitirmesine neden olan olayların son derece üzücü olduğunu bildirdi

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, İstanbul Nakliyat Ambarları Sitesi'nde yaşanan ve üç işçinin yaşamını yitirmesine neden olan olaylarla ilgili olarak bir açıklama yaptı. Açıklamada şöyle denildi:

"İstanbul Nakliyat Ambarları Sitesi'nde bugün meydana gelen olaylarda DİSK'e bağlı Nakliyat-İş'e üye Oğuzhan Melek, Cemil Ballı ve Şerif Akbulut isimli üç arkadaşımız hayatını kaybetmiş, altı arkadaşımız yaralanmıştır.

Sabah saatlerinde kimliği bilinmeyen kişilerce bir Nakliyat-İş üyesinin yolunun kesilmesi ve dövülmesiyle başlayan gerginlik, işçi sınıfı adına son derece üzücü olaylara neden olmuştur.

Sendikal tercih konusunda TÜRK-İŞ ve DİSK'e bağlı TUMTİS ve Nakliyat-İş üyeleri arasında yaşanan gergin-

lik, dışarıdan müdahalelerle hiç kimsenin isteyemeyeceği, öngöremeyeceği olaylara neden olmuştur.

İşçi sınıfı örgütleri arasında çıkan sorunların çözümü için kaba kuvvete başvurulması asla kabul edemeyeceğimiz bir yöntemdir. Her türlü mücadelede güçlerini birleştirmekle yükümlü olan işçi sınıfı örgütlerinin çıkan tüm sorunları mutlaka barışçı yollarla halletmesi şarttır. Bir işyerinde hangi sendikanın

yetki alacağı ise o işyerinde çalışan işçilerin özgür iradesinin ürünü olmalıdır. Cana kıyılarak, terör estirip korku yaratarak alınan örgütlenme hakkı ne işçilere, ne işyerine yarar sağlayacak, aksine örgütlenme hakkını zaafa uğratacaktır.

Bu talihsiz ve acı olayın kimi televizyonlarda DİSK ile TÜRK-İŞ arasında bir çatışma biçiminde yansıtılması ise her iki konfederasyonun yönetici ve üyelerinin üzüntülerine endişeyi de eklemiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu olarak, hayatını kaybeden arkadaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralı arkadaşlarımıza acil şifalar diliyoruz. İşçi sınıfının en doğal hakkı olan örgütlenme hakkına kan karıştıranları ise şiddetle kınıyoruz"

AÇIKLAMA

TÜRK-İŞ: "İstanbul Nakliye Ambarları Sitesi'nde Yaşanan Olayların Sendikalar Arası Rant Çatışması Olarak Yansıtılmak İstenmesi Üzücüdür"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, İstanbul Nakliyat Ambarları Sitesi'nde yaşanan ve üç işçinin yaşamını yitirmesine neden olan olayların İstanbul Emniyet Müdürlüğü açıklamalarında "rant çatışması" olarak değerlendirilmesinin son derece üzücü olduğunu bildirdi. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu açıklamasında şöyle denildi:

"İstanbul Nakliyat Ambarları Sitesi'nde dün meydana gelen olaylarda hayatını kaybeden DİSK'e bağlı Nakliyat-İş'e üye Oğuzhan Melek, Cemil Balı ve Şerif Akbulut isimli üç arkadaşımız bugün

ebedi yolculuklarına uğurlanmaktadır.

Arkadaşlarımızı kaybetmemize ve bir çok arkadaşımızın yaralanmasına neden olan olayları değerlendirilirken, herkesin daha akılcı düşünmesi ve sagduyulu davranmasının zarureti açıktır.

Olayların TÜRK-İŞ/DİSK çatışması gibi gösterilmeye çalışılması ve "rant çatışması" olarak yansıtılması son derece yanlıştır. TÜRK-İŞ ve DİSK yetkilileri, olay yerine birlikte gitmişler ve orada yaptıkları ortak açıklama ile örgütlenme sürecine kan karıştırılmasını birlikte kınamışlardır. Sendi-

kaların rant örgütleri olmadığı ve emeği ile geçinen işçilerin rant ile bir ilgisinin olmadığı da açıktır.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu olarak, hayatını kaybeden arkadaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralı arkadaşlarımıza acil şifalar diliyoruz. İşçi sınıfının en doğal hakkı olan örgütlenme hakkına kan karıştıranları ise şiddetle kınıyor, olayla ilgili soruşturma henüz tamamlanmamışken, işlenen cinayetleri "sendikalar arasında bir rant çatışması" olarak lanse eden anlayışın değerlendirilmesini halkın taktirine bırakıyoruz."

AÇIKLAMA

25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Hayır!

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, "25 Kasım Kadına Karşı Şiddete Hayır" günü nedeniyle bir açıklama yaptı. Açıklamada şöyle denildi:

"Kadın-erkek eşitliğini sağlayabilmek amacıyla verilen mücadeleler sonucunda büyük kazanımlar elde edilmiştir. Ancak bu konuda yapılması gerekli daha çok şey olduğunu görmekteyiz. Eşitlik olgusunun tam olarak yerleşmediği bir toplumun sağlıklı bir toplum olması ve ilerlemesi mümkün olamaz. Çünkü eşitliğin sağlanamadığı yerde ayrımcılık söz konusudur ve bu da bir çok olumsuzluğu beraberinde getirmektedir.

Şiddet bu olumsuzlukların önde gelenidir ve büyük sorun teşkil etmektedir. Şiddet mağdurları genellikle erkeklerden fiziksel olarak daha güçsüz ve ruhsal açıdan da daha zayıf olan kadınlar ve çocuklardır. Kadına yönelik şiddet, kadının sözel, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik zarar görmesiyle ve acı çekmesiyle sonuçlanan, kadının temel hak ve özgürlüklerini, en temelde yaşama hakkını tehdit eden bir eylemdir.

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi Kadının Statüsü Komisyonu Kadına Yönelik Şiddet Çalışma Grubu'nun yapmış olduğu şiddet tanımında;

- "Hırpalama, dayak, ailedeki kız çocuklarının cinsel istismarı, evlilik içinde tecavüz, kadınların cinsel organını sakatlamak ve kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, evlilik dışı ilişkilerde şiddet ve istismara yönelik olan şiddet,

- İşyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde tecavüz, cinsel istismar, cinsel saldırı, gözdağı ve tehdit de dahil olmak üzere fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadın ticareti ve fahişeliğe zorlamak,

- Nerede olursa olsun devletler tarafından işlenen ya da görmezlikten gelinen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet" biçiminde yer almaktadır.

Bu tanımlardan da anlaşıldığı gibi şiddetin çeşitli şekilleri vardır ve her yerde gerçekleşebilmektedir; evde, işyerinde, okulda, sokakta...Ülkemizde eğitilmiş ya da eğitimsiz bir çok kadın şiddet mağ-

duru olarak yaşamlarını sürdürmekte ve bunların büyük çoğunluğu çeşitli nedenlerden ötürü yaşadıklarını kimseyle paylaşamamaktadır. Bunun sonucunda da çeşitli ruhsal rahatsızlıklar baş göstermektedir.

TÜRK-İŞ olarak şiddeti ve şiddet uygulayan herkesi kınıyoruz. Özellikle, geleceğimizin umudu çocuklarımızı yetiştiren annelere şiddet uygulanmasının sağlıklı nesillerin yetişmesine neden olacağına ve bunun da ülkemizin geleceğini olumsuz şekilde etkileyeceğine inanmaktayız. Türk Ceza Kanunu'ndaki şiddet ile ilgili hükümlerin daha fazla yaptırım gücüne sahip olması ve devletimizin bu konuda çalışma yapan tüm kuruluşlara destek olmasını umut ediyoruz. Toplumlarda şiddetin yerini saygı, sevgi, hoşgörü ve eşitliğin almasını diliyor, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu olarak devletimizi, sivil toplum örgütlerini ve gönüllü kuruluşları 25 Kasım'ları daha bir gayret ve cesaretle anmaya ve daha fazla kadın şiddet kurbanı olmadan sesimizi duyurmaya çağırıyoruz"

AÇIKLAMA

TÜRK-İŞ: "Önce İş Güvencesi Yasası Yürürlüğe Girsin"

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, İş Güvencesi Yasası'nın 15 Mart 2003'te yürürlüğe gireceğinin ulusal ve uluslararası düzeyde taahhüt edildiğini, hükümetin öncelikle bu taahhüdü yerine getirmesi gerektiğini belirtti

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun konuya ilişkin açıklamasında şunlara yer verildi:

"İş Güvencesi Yasası, 9 Ağustos 2002 tarihinde TBMM'de kabul edilmiştir. Yasanın yürürlük tarihi ise 15 Mart 2003 olarak belirlenmiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin seçimleri birinci parti olarak kazanmasının hemen ardından, kimi parti yetkilileri İş Güvencesi Yasası ve yürürlük tarihi ile ilgili toplumda tedirginlik yaratan açıklamalar yapmaya başlamış; bu açıklamalar, Hükümet'in kurulmasının ardından da devam etmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Coşkun tarafından yapılan bu açıklamalarda, kimi zaman yasanın "gözetim altında" olduğu söylenmiş, kimi zaman da işverenlere söz verildiği öne sürülerek yeni İş Kanunu çıkarılmadan yasanın yürürlüğe girmeyeceği ifade edilmiştir.

İş Güvencesi Yasası'nın 15 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe gireceği konusunda 57'nci Hükümet'in ve 57'nci Hükümet döneminde parlamentoda bulunan milletvekillerinin iradesi ile Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Türk Milleti'ne sözü vardır. Ayrıca 57'nci Hükümet, AB'ye taahhüt edilenler de dahil bir çok ulusal ve uluslararası belgeye söz konusu yasanın 15 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe gireceğini taahhüt etmiştir.

Gelinen noktada yapılması gereken, TBMM'nin iradesine saygı göstermektir. Aksi bir tavrın TÜRK-İŞ camiası ola-

rak bizi ve Türk Halkı'nı çok rahatsız edeceği açıktır.

Türk Halkı'nın uzlaşma ve huzur ortamına her zaman-kinden fazla ihtiyaç duyduğu bu günlerde, alınmış bir meclis kararını hiçe sayarak yeni tasarruflarda bulunmanın toplumda ciddi gerginlikler yaratacağı ortadadır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti'ni sağduyuya davet ediyor, İş Güvencesi Yasası'nın önüne hiçbir engel çıkarılmadan ve yeni İş Kanunu'ndan bağımsız olarak 15 Mart 2003'te yürürlüğe girmesinin gereğine işaret ediyoruz."

6. Tüketici Konseyi Toplandı

Tüketici Konseyi'nde tüm halkı ilgilendiren önemli kararlar alındı

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 21. Maddesi gereği her yıl düzenlenmekte olan Tüketici Konseyinin altıncısı, 18.11.2002 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Konferans Salonu'nda toplanarak oybirliği ile "toplantı sonuç bildirgesi" adı altında bir dizi karar aldı.

6. Tüketici Konseyi'ne Türk-İş'ten Teşkilatlanma ve Tüketici Sorunları Uzmanı Sinan Vargı, Araştırma Müdür Yardımcısı Enis Bağdadioglu ve Eskişehir Tüketiciler Derneği adına Rıdvan Atan (Yol-İş Sendikası Eskişehir Şube Başkanı) katıldı. Konseyin aldığı kararlar şu şekilde sıralandı.

1- Tüketicilerin evrensel haklarından en önemlisi "Temel Gereksinimlerin Karşıllanması Hakkı"dır. Bu nedenle :

a) Temel kamusal hizmetler kar amaçlı değil, kamu yararı gözetilerek yapılmalıdır. Elektrik, su, doğal gaz, telefon, ulaşım vb. kamusal hizmetler ile temel ihtiyaç maddelerine bütçe açıklarını kapatmak amacıyla sürekli zam yapılmamalıdır.

b) Elektrik faturalarındaki Güç Aşımı Bedeli, Belediye Vergisi, Sayaç Okuma Ücreti gibi herhangi bir hizmet karşılığı olmayan uygulamalar kaldırılmalıdır.

c) Akaryakıt, doğalgaz, ve enerji alanında keyfi fiyat artışları ve yüksek oranda Tüketim Vergileri uygulanmamalıdır.

d) Vazgeçilmez temel gıdamız olan ekmekteki fiyat belirlemelerinde görülen yetki karması sona erdirilmelidir.

e) Telefon faturalarındaki Sabit Ücret ve hizmet karşılığı olmayan idger uygulamalar sona erdirilmelidir.

f) Ulaşımda alternatif oluşturulması ve tüketicilerin can ve mal güvenliğinin korunabilmesi için demiryolları, deniz yolları

ve diğer toplu taşımacılık uygulamaları için gerekli yatırımlar gerçekleştirilmelidir.

2- Elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi kamusal hizmetler ile temel gıda maddelerindeki KDV oranı %1'e indirilmelidir.

3- Tüketicinin sağlığının korunmasına öncelik verilmeli, tüm sağlık kurumlarında tüketicilerin sağlık hizmetlerinden ayrıcalıksız ve kolayca yararlanabileceği düzenlemeler yapılmalıdır.

İlaç ve ticari mal olmaktan çıkartılmalı, halkın kolay şekilde

edinmesini sağlayıcı önlemler alınmalı, ilaç ve sağlık hizmetlerindeki KDV'ler kaldırılmalıdır.

4- Kamusal hizmetlerle ilgili bütün alanlarda tüketicilerin doğru bilgilennemeleri sağlanmalı ve bu alanda saydamlık ilkesi temel alınmalıdır.

5- Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalı, ilk ve orta öğretimde devlet okullarında parasız olması, kayıt parası, eğitime katkı vb. adlar altında zorunlu bağış alınmamalı ve ders kitapları ücretsiz olmalıdır.

6- Evrensel tüketici haklarından olan "Temsil Edilme Hakkı"nın gereği olarak bağımsız tüketici örgütleri başta Ekonomik ve Sosyal Konsey olmak üzere; Rekabet Kurulu, SPK; BDDK, RTÜK, EPDK, Telekomünikasyon Kurumu, Akreditasyon Kurumu vb. tüm kurumlardaki karar süreçlerinde temsil edilmelidir.

7- Ekonomik kriz nedeniyle daha da yoksullaşan tüketicilerin ücret ve gelirlerinde insanca yaşayabilecekleri artışlar sağlanmalıdır.

8- Başta kamusla hizmetler olmak üzere; bankacılık, enerji, iletişim vb. alanlarda uygulanan tek taraflı, baskı yaratan ve vicdana aykırı sözleşmeler kaldırılmalı; bu sözleşmeler; tüketici haklarının korunduğu açık, anlaşılır ve tazmin hakkını da içerecek şekilde düzenlenmelidir.

9- Transgenik (genetik olarak dönüştürülmüş) ürünlerin üretilmesi, ithalatı ve pazarlanması yasaklanmalıdır.

10- Toplumun tamamını ilgilendirdiği halde TBMM Genel Kurulu'nda bekletilerek kadük hale getirilen 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yapılması düşünülen değişikliklerin öncelikli olarak görüşülüp yasalaşması sağlanmalıdır.

11- Gerek Hükümetin gerekse Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın tüketicilerle ilgili oluşturduğu politikalar ve aldığı kararların oluşum sürecinde tüketici örgütlerinin katılımı esas alınmalıdır.

12- 4077 sayılı Kanunun 29.maddesinde yer alan uygulamayan son verilerek; sermaye şirketlerinin kuruluşunda ve sermaye artırımlarında alınmakta olan paranın %25'ini Rekabet kurumuna %50'sini bu yasa ile ilgili çalışmaları için Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve %25'inin ise belirli kriterleri taşıyan bağımsız tüketici örgütlenme aktarılması sağlanmalıdır.

13- Tüketici Dernekleri, İçişleri Bakanlığı'nın denetimi dışına çıkarılarak, Uluslararası tüketiciler Örgütü ve AB normları doğrultusunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı kapsamına alınmalıdır.

Annan Paketine Protesto

KKTC'de bulunan sivil toplum örgütleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından sunulan çözüm paketini protesto etmek için 10 Aralık 2002 tarihinde Kıbrıs'ta bir miting düzenledi. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'm yer aldığı mitinge Türk Metal Sendikası da destek verdi.

Yeni İş Kanunu Tasarı Taslağı'nın Bazı Önemli Sakıncaları

Sendikacılık hareketimiz, 9 Ağustos 2002 günü 4773 sayılı İş Güvencesi Yasanın TBMM'de kabul edilmesiyle çalışma mevzuatımızda işçi lehine çok önemli bir değişikliği sağladı. Bazı eksiklikleri ve işyeri sendika temsilcilerinin hakları açısından bir olumsuzluğu bulunmasına karşın, (i) hizmet akdinin işveren tarafından feshinde geçerli bir neden araması, (ii) geçerli nedenin varlığını yargı önünde ispat yükümlülüğünü işverene vermesi ve (iii) işverenin işçiyi işe iade etmemesi durumunda ek bir tazminat getirmesi açısından, yasa son derece önemlidir. Yasalaşan tasarı taslağı metni, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 25 Mayıs 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu'na gönderilmişti. Bakanlar Kurulu'nda 9 aya yakın bir süre bekledikten sonra, 14 Şubat 2002 tarihinde TBMM Başkanlığı'na iletildi. Erken genel seçimler öncesindeki siyasal dengeler ve sendikaların yıllar süren mücadeleleri sonucunda, tasarı yasalaştı.

İşverenler, tasarının yasalaşmasını önlemek amacıyla, 2001 yılı Haziran ayında bir

yeni strateji geliştirdiler. İşverenler, iş güvencesine karşı olmadıklarını, ancak bu iş güvencesinin İş Kanununun tümünün değiştirilmesi sürecinde düzenlenmesi gerektiğini ileri sürdüler. Bu amaçla, yeni bir İş Kanunu tasarı taslağı hazırlamaları için, işçi, işveren ve hükümet taraflarını temsil eden 9 öğretim üyesine görev verildi. Erken genel seçimler olmasaydı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 25 Mayıs'ta Başbakanlık'a gönderilen ve 9 Ağustos 2002 sabahı yasalaşan taslak değil, 9 öğretim üyesinin hazırlayarak 31 Mayıs 2002 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sundukları İş Kanunu

tasarı taslağı tartışmaya açılacaktı.

İş güvencesi getiren yasa, 9 Ağustos 2002 sabahı kabul edildi (4773 sayılı Yasa). Yasanın sağladığı iş güvencesi 15 Mart 2003 tarihinden itibaren uygulanacaktır. İşverenlerin bugünkü hedefi, bu tarihten önce yeni bir İş Kanununun kabul ettirilmesiyle, iş güvencesini dengeleyecek ve hatta etkisiz kılacak düzenlemeler getirmek, işçi haklarında önemli kısıtlamalara gidilmesini sağlamaktır.

9 öğretim üyesi tarafından hazırlanan ve halen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda bekleyen yeni İş Kanunu tasarı

taslağının tümü, TÜRK-İŞ Hukukçular Kurulu'nun 17 Haziran 2002 günü yaptığı toplantıda değerlendirildi ve temelden eleştirildi. TÜRK-İŞ Hukukçular Kurulu'nun raporu, TÜRK-İŞ'in 50. kuruluş yılı kutlamaları çerçevesinde yayımlanan kitapta bulunabilir (**Belgelerle TÜRK-İŞ Tarihi-5, 1999-2002**, s.250-260). Bu yazının amacı, yeni İş Kanunu tasarı taslağında yer alan bazı noktaları öne çıkarmakla sınırlıdır. Sendikacılık hareketinin önümüzdeki aylarda karşı karşıya kalacağı önemli sorunlardan biri, 2003 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde hükümetin muhtemelen çok olumsuz tavrı; diğeri ise, işverenlerin yeni İş Kanunu tasarı taslağının kabulü çabaları olacaktır. Bu nedenle, yeni İş Kanunu tasarı taslağındaki önemli işçi karşıtı düzenlemelerin şimdiden öğrenilmesinde büyük yarar vardır.

Yeni İş Kanunu tasarı taslağında kıdem tazminatı hakkını kısıtlayıcı düzenleme önerileri önemlidir; ancak bu yazıda ele alınmayacaktır.

Kiralık İşçilik

Yeni İş Kanunu tasarı taslağında getirilen yeni bir düzenleme, "ödünç iş ilişkisi"dir. Bu düzenleme çalışma mevzuatına yeni sokulmaktadır. Yıllardır belirli çevrelerde tartışılan bu önerinin diğeri ve daha açık adı "kiralık işçilik"tir.

Bu uygulamada bir işçi bir işveren tarafından istihdam edilmektedir; ancak bir başka işverene kiralanmaktadır. Örneğin, Ahmet bir dozer operatörüdür ve bir işçi kiralama şirketiyle hizmet akdi yapmıştır. Bir aylığına dozer operatörüne ihtiyaç duyan bir inşaat şirketi bu işçi kiralama şirketine gelir ve ondan bir aylığına bir dozer operatörü kiralar. Ahmet, bu inşaat şirketine gidip bir aylığına çalışır. Ahmet ücretini işçi kiralama şirketinden alır. İşçi kiralama şirketi ise, inşaat şirketinden çok daha fazla bir gelir temin eder. Burada çok açık bir ek sömür söz konusudur.

Bu konu yeni İş Kanunu tasarı taslağında şöyle ifade edilmektedir: "İşveren (ödünç ve-

ren), rızasını almak suretiyle bir işçiyi başka bir işverene (ödünç alan) iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak verdiğinde ödünç iş ilişkisi kurulmuş olur. Bu halde iş sözleşmesi ödünç veren işverenle devam etmekle beraber, işçi bu sözleşmeye göre üstlendiği işin görülmesini ödünç alan işverene karşı yerine getirmekle yükümlü olur. Ödünç alan işveren işçiye talimat verme hakkına sahiptir. Ödünç veren işverenin, ücreti ödeme yükümlülüğü devam eder." (Madde 8/a)

Bu uygulama dünyanın bazı ülkelerinde vardır ve "esneklik" adı altında işverenlerce savunulmaktadır. Ancak bu uygulama işçiyi köleleştirmeyi amaçlamaktadır.

İşçi kiralama ve kiralık işçilik uygulamasının diğeri bir olumsuzluğu, grevkırcılığına yol açmasıdır. Kendi istihdam ettiği işçiler greve giden bir şirket, bir işçi kiralama şirketinden işçi kiralayarak grevkırcı olarak kullanabilmektedir.

Bu durum yeni İş Kanunu tasarı taslağında şöyle düzenlenmiştir: "Ödünç alan işveren grev ve lokavt aşamasına gelen bir toplu iş uyuşmazlığının tarafı ise, işçi grev ve lokavtın uygulanması sırasında onun yanında çalışmayabilir." (Madde 8/b)

İşsizliğin böylesine yaygınlaştığı ve grev sırasında kiralık işçilik uygulamasının açıkça yasaklanmadığı koşullarda, hangi kiralık işçi "çalışmaya-bilme" hakkını kullanabilir?

9 öğretim üyesinin hazırladığı yeni İş Kanunu tasarı taslağının en önemli olumsuzluklarından biri, işçiyi köleleştirici "ödünç iş ilişkisi" veya daha açık ve yalın ifadesiyle, "kiralık işçilik" ilişkisidir. Bu uygulamaya kesin ve kararlı bir biçimde karşı çıkılmalıdır.

Çağrı Üzerine Çalışma

Yeni İş Kanunu tasarı taslağının getirdiği yeni düzenlemelerden biri, düzenli çalışma saatlerine ve haftalık çalışma süresine sahip olmadan, işverenin çağırdığı zaman işe gidildiği bir uygulamadır. Bu uygulama, otelcilikte, havayolu ulaştırmacılığında ve bazı diğer işyerlerinde halen sınırlı biçimde görülmektedir. Ancak İş Yasasında böyle bir düzenleme yoktur.

Çağrı üzerine çalışma da işçiyi köleleştirecek bir uygulamadır. Örneğin, Ahmet garsondur. Evinde veya cep telefonu aracılığıyla işverenin kendisine ulaşabileceği bir yerde bekler. İşveren ona ne zaman ihtiyaç duyarsa, kalkar gider, çalışır ve yalnızca çalıştığı sürenin ücretini alır. Bu uygulama çeşitli işkollarına da yaygınlaşabilir. Örneğin, Karayol-

ları Gn.Md. işçileri kışın kar mücadelesi yaparlar ve kar yağmadığı zaman, çalışmaya hazır biçimde işyerinde beklerler ve bu süre için kendilerine ücret ödenir. Çağrı üzerine çalışma uygulaması kabul edilirse, Karayolları işçileri artık işyerinde değil evlerinde veya kendilerine ulaşılabilecek bir başka yerde bekleyecek ve bu bekleme süresi için ücret almayacaktır. Kar yağdığında ve kar mücadelesi gerektiğinde, gerekli sayıda işçiye telefon edilecek, onlar da işyerine gelip kar mücadelesine başlaya-

caktır. Kendilerine ancak fiilen çalıştıkları süre için ücret ödenecektir.

Yeni İş Kanunu tasarı taslağı bu konuda yalnızca iki kısıtlama getirmektedir. İşveren, işçiyi haftada en az 10 saat çalıştırmakla yükümlüdür ve işçi fiilen çalıştırılmazsa kendisine haftada 10 saatlik ücret ödenir. İkinci kısıtlama, işçinin işe çağırılması durumunda en az 3 saat çalıştırılma zorunluluğudur.

İşçiyi köleleştirecek bu düzenlemeye de kesinlikle karşı çıkılmalıdır.

Çalışma Süresinin Günlere Dağıtımı

1475 sayılı İş Kanununa göre, haftalık çalışma süresi 45 saattir ve bu süre, haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır (Madde 63). Günlük normal çalışma süresinin üstündeki çalışmalar da fazla çalışma kabul edilir ve bu ek sürenin ücreti yüzde 50 zamlı olarak ödenir (Madde 35). Fazla çalışma ücreti birçok toplu iş sözleşmesinde yüzde 75 veya yüzde 100 zamlıdır.

Yeni İş Kanunu tasarı taslağında artık haftalık çalışma süresinin günlere eşit olarak dağıtılması uygulaması ortadan kaldırılmaktadır. Böyle bir yasal düzenleme ortadan kalkınca, işveren, işçiyi işe alırken

günlük çalışma süresinin günlere dağıtımını istediği gibi dayatabilmektedir. Tasarıya göre, "haftalık normal çalışma süresi, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine, günde 12 saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabilir. Bu halde, bir aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresi, normal haftalık çalışma süresini aşamaz. Bir aylık denkleştirme süresi toplu iş sözleşmeleri ile üç aya kadar artırılabilir."

Bu düzenleme kabul edilirse, işçinin çalışma düzeni ve sosyal hayatı işverenin arzusu-na bağlı olmakta ve "fazla çalışma" adı verilen uygulama fiilen ortadan kalkmaktadır.

Bu uygulama da işçiyi köleleştirmeye yöneliktir ve buna da kesinlikle karşı çıkılmalıdır.

Sonuç

9 öğretim üyesinin hazırladığı yeni İş Kanunu tasarı taslağının işçi lehine bazı düzenlemeleri de bulunmakla birlikte, kıdem tazminatı konusunda, yukarıda belirtilen noktalarda ve diğer bazı konularda öngördüğü düzenlemeler, işçi hak ve özgürlüklerini kısıtlamayı ve işçilerin onyıllardır kullandıkları bazı hakları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. İşverenlerin önümüzdeki aylarda gündeme getirecekleri bu İş Kanunu tasarı taslağının aleyhimizdeki düzenlemeleri iyi anlaşılmalı ve anlatılmalı ve iş güvencesinin rövanşını alma girişimlerine karşı kararlı bir biçimde tavır alınmalıdır.

Hizmet Akdinin Geçerli Sebep Gösterilmeden Feshinde Yargı Yoluna Başvurma Hakkı

(İş Güvencesi Yasası) ile ilgili açıklama

Resmi Gazetenin 15 Ağustos 2002 tarih ve 24847 sayılı nüshasında yayımlanan 09.08.2002 tarihli ve 4773 sayılı "İş Kanunu, Sendikalar Kanunu ile Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" 15 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe girmek üzere çalışma yaşamına kazandırılmıştır.

Yasa ile getirilen değişiklikler, kanun metnindeki madde sıralamasına sadık kalınarak açıklanmaya çalışılacaktır.

1-) 1475 sayılı İş Kanunda yapılan değişiklikler :

İş Kanununu 6. ncı maddesine bir bent eklenerek tarım işlerinde çalışanlar kanun kapsamına alınmış ve hangi işlerin tarım işi sayılacağı tek tek belirtilmiştir.

İş Kanunun 13 ncü maddesi değiştirilmiş ve yeni hükümler getirilmiştir. Buna göre; İşverenin kanunda düzenlenen bildirim şartına uymaması veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek akdi feshetmesi halinde bile, işçinin, yargı yoluna başvurarak feshin geçersiz sa-

yılmasını istemesi hukuken mümkün kılınmıştır.

Aynı maddede kapsam içindeki işçilerin hizmet akitlerinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirilmesi halinde işçiye bildirim sürelerine ilişkin ücretin üç katı tutarında tazminat ödeneceği ve de fesih bildirim şartına uyulmaması halinde ayrıca en az altı ay ve en çok bir yıllık ücreti tutarında tazminat ödeneceği hükme bağlanmıştır.

İş güvencesi ile ilgili kanun hükümlerinin uygulanması için aşağıdaki koşulların oluşması gerekmektedir. Bu koşullar :

- İşyerinde on veya daha fazla işçinin çalışıyor ol-

ması. (tarım işyerleri için bu sayı 50 işçi olarak belirlenmiştir.)

- İşçinin en az altı aylık kıdeminin bulunması, (altı aylık kıdem süresinin hesabında aynı işverenin bir veya değişik işlerinde geçen süreler birleştirilerek hesaplanacaktır.)
- İşçinin, işletmenin bütününe sevk ve idare eden işveren vekili niteliğinde bulunmaması.
- İşçi ile işveren arasında "belirsiz süreli" hizmet akdi ilişkisinin bulunması.

Kanunda, hangi hallerin fesih için geçerli sebep sayılacağı şu şekilde açıklanmıştır:

- İşçinin yeterliliğinden kaynaklanan geçerli sebepler,
- İşçinin davranışlarından kaynaklanan geçerli sebepler,
- İşletmenin veya işyerinin gereklerinden kaynaklanan geçerli sebepler,

Kanuna göre işverenin yukarıda belirtilen geçerli ve yeterli sebeplerden birine dayanması zorunludur.

Kanunda haklı bir fesih için hangi hallerin geçerli ve yeterli sebep sayılacağı örneklerle açıklanmamış ve fakat hangi hallerin fesih için geçerli sebep sayılmayacağı teker teker belirtilmiştir. Buna göre; İşçinin sendikaya üye olması, sendikal faaliyetlere katılması, işyeri sendika temsilciliği veya işyeri temsilciliği yapmış olması yada aday olması, mevzuattan veya sözleşmeden doğan haklarını elde etmek için işveren aleyhine idari ve yargı yoluna başvurmuş bulunması, ırk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükle-

ri, hamilelik, siyasi görüş, etnik veya sosyal köken farklılıkları, kadın işçilerin çalıştırılmalarının yasak sayıldığı sürelerde işe gelmemesi, hastalık ve kaza nedeniyle kanunun 17. maddesinde öngörülen bekleme süresinde geçici olarak işe devam etmemesi halleri işven tarafından fesih sebebi olarak gösterilemeyecektir.

İşveren, işten çıkartacağı işçiye, fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin şekilde bildirmek zorundadır. İşverenin buna uymaması, feshin haklı nedene dayanmadığı şeklinde kabul edilecektir.

İşçinin savunması alınmadan, davranışı veya verimi ile ilgili nedenlerle hizmet akdi feshedilemeyecektir. Ancak aynı kanunun 17. nci maddesinin (1) numaralı bendinde gösterilen ve işverene tek taraflı ve bildirimsiz olarak akdin feshi hakkını tanıyan sebeplerin varlığı halinde işçinin savunmasının alınması gerekmeyecektir.

Hizmet akdi feshedilen bir işçi;

a-) fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya,

b-) gösterilen sebebin geçerli olmadığı,

iddiası ile fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde iş mahkemesinde dava açabilecektir. Ancak, toplu iş sözleşmesinde özel bir düzenleme getirilmiş veya taraflar anlaşmışlarsa, işçi dava açma yerine aynı süre içinde özel hakeme

başvurabilecektir. Özel hakeme başvurulması durumunda, ayrıca dava açma yolu kapatılmıştır.

İşveren, gösterdiği fesih sebebinin geçerli bir sebep olduğunu ispat etmek zorundadır.

Fesin bir sebep gösterilmeden yapıldığı veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı iddiası ile İş Mahkemesinde açılacak dava, seri muhakeme usulüne göre Mahkeme tarafından iki ay içinde sonuçlandırılacak, Kararın temyiz edilmesi halinde de Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verecektir. Uyuşmazlık Yargıtay tarafından kesin olarak karara bağlanacağı için yeniden yargılama yolu kapatılmıştır.

Açılacak davada Mahkeme, işverence geçerli sebep gösterilmediğini veya gösterilen sebebin geçerli olmadığını tespit ettiğinde "Feshin Geçersizliğine" karar verecektir. Bu taktirde işçi, kararın kendisine tebliğinden itibaren altı iş günü içinde işe başlamak için işverene başvurmak zorundadır. (Bu altı işgünlük süre içerisinde işe başlamak üzere başvuruda bulunmaz ise, işverence yapılan fesih geçerli bir fesih sayılacaktır.) İşveren bir ay içinde işçiyi işe başlatmak zorundadır. Eğer işveren süresi içinde başvuruda bulunulmuş olmasına rağmen işçiyi işe başlatmaz ise en az altı ay, en çok bir yıllık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olacaktır. Mahkeme, kararında, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını belirtecektir. (Tazminat miktarı

yukarıda da açıklandığı üzere işçinin ez az altı aylık, en çok bir yıllık ücreti tutarı kadardır.)

Ayrıca, feshin geçersizliğine karar verilmesi durumunda, Mahkeme kararının kesinleşmesine kadar işçinin çalıştırılmadığı süre için de en az dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları kendisine ödenecektir. Eğer bildirim süresine ait ücret peşin ödenmiş ise, bu tutar yukarıda açıklanan hükümlere göre ödenecek tazminattan mahsup edilecektir. Şayet akdin feshinde işçiyi bildirim süresi kullandırılmamış ya da bildirim süresine ait ücreti peşin olarak ödenmemiş ise, bu süreler için ücret tutarı ayrıca kendisine ödenecektir.

Yukarıda sıralanan hükümler emredici nitelikte olup sözleşmelerle değiştirilemeyecektir. Aksi yöndeki sözleşme hükümleri geçersiz sayılacaktır.

Hizmet akdi feshedilen işçi, yeni bir işe girer ve Mahkeme

feshin geçersizliğine karar vermiş olursa, işçi önceki işine dönebilecektir. Dönmek istemiyor ise durumu altı işgünü içinde önceki işverene bildirecektir. Bu taktirde fesih işlemi geçerli sayılacak ve buna ilişkin hukuki sonuçlar doğacaktır.

Kanunun 17. nci maddesine bir bent eklenmiş ve işçiye 17 nci maddenin (I), (II) ve (III) numaralı bentlerde öngörülen sebeplere uygunluk olmadığı iddiası ile yargı yoluna başvurma hakkı tanınmıştır. Yani, kanunun 17 nci maddesinde işveren için tek taraflı ve haklı fesih sebebi sayılan hallerde bile işçi, ileri sürülen sebeplerin 17 nci maddeye uygun olmadığı - gerçeği yansıtmadığı - iddiası ile "feshin geçersiz sayılması" istemi ile dava açabilecek ve işe iade isteyebilecektir.

Kanunla getirilen yeniliklerden birisi de toplu işçi çıkarma halinin belirli kurallara bağlanmış olmasıdır. Düzenlemeye

göre işveren aşağıda sayılan hallerde topluca yada bir ay içinde toplam en az 10 işçinin iş akdini feshetmek istediğinde aşağıdaki koşullara uymak zorunda olacaktır. Bu koşullar şunlardır;

Toplu işçi çıkarmak için ; işveren, (a) Ekonomik, (b) Yapısal veya (c) işletme ve işyerinin gereklerini sebep göstermek durumundadır. Bu koşulların varlığı halinde en az otuz gün önceden toplu işçi çıkarma isteğini, işten çıkarma sebeplerini , çıkarılacak işçi sayısını ve işe son verme işleminin ne kadarlık bir zaman diliminde gerçekleşireceğini yazılı olarak, hem işyeri sendika temsilcisine (yoksa işçi temsilcisine) hem ilgili bölge müdürlüğüne hem de Türkiye İş Kurumuna bildirmek zorundadır. Bildirimden sonra işveren ile temsilciler arasında bir toplantı tertiplenecek bu toplantıda, işçi çıkarmanın önlenmesi yada çıkarılacak işçi sayısının azaltılması, işten çıkartma-

nın yaratacağı olumsuz etkilerin en aza indirilmesi için gereken koşullar ele alınacak ve toplantı sonucunu gösteren bir belge düzenlenecektir.

İşveren, gerekli ve yeterli sebep göstererek işyerini bütünüyle kapatacak kesin ve devamlı surette faaliyete son verecek ise, bu durumu en az otuz gün öncesinden sadece ilgili bölge müdürlüğüne ve Türkiye İş Kurumuna bildirecek ve işyerinde ilan edecektir. Bu durumda işyeri sendika temsilcisine (yoksa işçi temsilcisine) bildirmek ve toplantı yapmak zorunluluğu olmayacaktır.

Mevsim ve kampanya işleminde çalışanlar bakımından toplu çıkarma ile ilgili hükümler uygulanmayacaktır.

İşveren, kendisine tanınan toplu işçi çıkarma hakkını, kanunun haksız fesihlerde yargı yoluna başvurma yolunu ortadan kaldırmak amacıyla kullanamayacaktır. Aksi halde, yani

toplu işçi çıkarmak için ileri sürülen sebeplerin gerçeği yansıt-maması halinde, işten çıkartılmak istenen işçilerin İş Mahkemesinde dava açarak feshin geçersiz kılınmasını isteme hakları saklı olacaktır.

Kanun, haklı ve geçerli sebep göstermeksizin akdi feshten işveren ile toplu işçi çıkarma kurallarına uymayan işveren hakkında yaptırım uygulanacağını İş Kanunun 98 nci maddesinde getirdiği değişikliklerle hükme bağlamıştır.

Kanun, İş Kanununa bir madde ekleyerek, kanun kapsamına aldığı tarım işçilerinin çalışma koşullarına ilişkin hükümlerin, hizmet akdi, ücret ve işin düzenlenmesi ile ilgili hususların altı ay içinde çıkartılacak bir yönetmelikle düzenleneceğini hükme bağlamıştır.

İş Kanununa bir Geçici Madde eklenmiş ve "işyeri temsilciliği" adı altında yeni bir müesseseye oluşturulmuştur. Geçici Maddeye göre, işyeri temsilcileri ile ilgili olarak yeni bir düzenleme getirilinceye kadar, işyerinde sendika temsilcilerinin bulunmadığı hallerde, o işyerinde çalışan işçiler tarafından 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 34 ncü maddesinde belirlenen sayıda işçi temsilcilerinin seçileceği ve işyerinde sendika temsilcileri oluşuncaya kadar işyeri temsilcilerinin görev yapacakları düzenlenmesine yer verilmiştir. Bu düzenlemenin sendikalar için örgütlenme özgürlüğünü engelleyeceği, işyerlerine sendikaların girmelerini ola-

naksız kılabileceği ve sarı sendikacılığa yol açabileceği bilinmekte ve maddenin kanun metninden çıkarılması için Türk-İş tarafından çaba harcanacağı bilinmelidir.

2-) 2821 sayılı Sendikalar Kanununda yapılan değişiklikler :

Aynı kanun, 1475 sayılı İş Kanununda yukarıda sayılan değişiklikler yanı sıra, 2821 sayılı Sendikalar Kanununda da aşağıda açıklanan değişiklikler getirmektedir.

Sendikalar Kanununun 30 ncu maddesi değiştirilerek, işyeri sendika temsilcilerinin belirsiz süreli hizmet akitlerinin işveren tarafından feshinde, 1475 sayılı İş Kanununda feshe karşı yargı yoluna başvurma hakkı ve imkanı işyeri sendika temsilcileri için de geçerli sayılmıştır. İşyeri temsilcisi başka bir sebeple değil de sadece, "temsilcilik faaliyetlerinden dolayı" işten çıkartılmış ise, ayrıca en az bir yıllık ücreti tutarında tazminata hak kazanacaktır. (oysa kanunun eski düzenlemesinde, temsilcinin işten çıkartıldığı tarihten itibaren temsilcilik süresinin devamınca ücreti ile sair bütün haklarının işveren tarafından ödeneceği, yeniden temsilcilğe atanması halinde, işverenin bu yükümlülüğünün devam edeceği hükme bağlanmıştı. Bu hale göre yeni değişiklik, eski hükme nazaran işyeri sendika temsilcilerini hak kaybına uğratmaktadır.)

Yeni düzenlemeye göre , işveren, yazılı rızası olmadıkça işyeri temsilcisinin çalıştığı işyerini değiştiremeyecek veya işinde esaslı bir tarzda değişiklik yapamayacaktır. Aksi halde işverence yapılan değişiklik hukuken geçersiz sayılacaktır.

2821 sayılı Sendikalar Yasasında yapılan ikinci değişiklik 31 nci maddenin altıncı fıkrası ile ilgilidir.

Getirilen değişikliğe göre; işçinin hizmet akdi, sendika üyeliği veya sendikal faaliyetlerinden dolayı feshedilmiş ise bu taktirde İş Kanununun, fesih geçersiz sayılıp işe iade isteme konusundaki dava açma hakkı ile ilgili kanun hükümlerinin uygulanacağı ve bu taktirde ödenecek tazminatın işçinin bir yıllık ücret tutarından az olmayacağı hükme bağlanmıştır.

Yeni düzenleme ile haksız feshe karşı iş güvencesi kapsamına alınan işçiler dışında ka-

lan (854 sayılı Deniz İş Kanununa tabi işçiler, 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkındaki kanun kapsamında olan işçiler ile 818 sayılı Borçlar Kanununa tabi olan işçiler, 50 işçiden az sayıda işçi çalıştıran tarım işyerlerindeki tarım işçileri) işçilerin sendika üyeliği veya sendikal faaliyetlerden dolayı hizmet akitlerinin feshi iddiası ile açacakları davada, ispat yükümlülüğü yine işverene ait olmak üzere 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun genel hükümleri uygulanacaktır. Bu durumdaki işçilere ödenecek tazminat miktarı da bir yıllık ücret tutarından az olmayacaktır.

Kanunun 12 nci maddesi ile, 5953 sayılı kanuna tabi basın mesleğindeki işçilere, iş güvenliği sağlayan yeni hükümlerin kıyas yolu ile uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Küresel İlkeler Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler olabildiğince ülkeler arasındaki ekonomik ve sosyal dengesizlikleri gidererek dünyada huzur ve istikrarın sağlanmasına çalışmaktadır. Nitekim küreselleşmenin yarattığı sorunları, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülke toplumları üzerindeki olumsuzluklarını asgariye indirmek için çeşitli projeler üretmektedir.

1999 yılında Davos'ta yapılan Dünya Ekonomik Forumu'nda ilk kez BM Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından yapılan açıklama ile dünyaya duyurulan ve 2000 yılı Temmuz ayından itibaren uygulamaya konulan "Küresel İlkeler Sözleşmesi" (Global Compact) bu alanda hayata geçirilen önemli projelerden biridir.

Küresel İlkeler Sözleşmesi, küreselleşmenin tüm insanların yararına işlemesi için saptanan ortak değer ve ilkelerin, gönüllü olarak şirketler tarafından kabulü ile uygulanmasını amaçlamaktadır. Kofi Annan'ın sözleşmeyle "küresel piyasalara insani bir çehre kazandıracak ortak değer ve ilkelerin uygulanması amaçlanmaktadır".

Küresel ilkeler sözleşmesinin, insan hakları, çalışma koşulları ve çevre ile ilgili 9 temel ilkesi başta işçi örgütleri olmak üzere tüm sivil toplum örgütlerini doğrudan ilgilendiren temel ilkelere dir.

Bu ilkeler;

"İnsan Hakları

İlke 1: Etki alanları içinde evrensel insan haklarının korunmasına destek ve saygı gösterilmesi.

İlke 2: Kendi kuruluşlarının insan hakları ihlaline karışmamış olmalarının sağlanması.

Çalışma Koşulları

İlke 3: Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme haklarının etkin bir şekilde tanınması.

İlke 4: Her türlü zorlayıcı ve baskı altında çalıştırmanın engellenmesi.

İlke 5: Çocuk işçiliğinin etkin bir şekilde önüne geçilmesi.

İlke 6: İşe alma ve çalışma süreçlerinde ayrımcılığın önlenmesi.

Çevre

İlke 7: Çevre ile ilgili konularda, zarar oluşmadan önleyici yaklaşımın desteklenmesi.

İlke 8: Daha etkin bir çevre sorumluluğunun yaygınlaştırılması için girişimde bulunulması.

İlke 9: Çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının özendirilmesi."

olarak saptanmıştır.

Küreselleşmenin olumsuzluklarını asgariye indirerek, ülkede kurumsal sosyal sorumluluğa sahip bir iş çevresinin oluşturulmasını amaçlayan ve yukarıda belirtilen 9 temel ilkenin özellikle çalışma hayatı ile ilgili ilkelerin gerçekleştirilmesinde işçi örgütlerine önemli görevler düşmektedir. Emegi ile geçenlerin küreselleşmenin olumsuzluklarından en az düzeyde etkilenmeleri bu alandaki uğraşların başarıya ulaşması ile olanaklıdır.

Nitekim küresel ilkeler sözleşmesinin ülkemizde tanıtılması amacıyla, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNP) ile TİSK'in 15 Ekim 2002 tarihinde İstanbul Dedeman Oteli'nde ortaklaşa yaptığı toplantıda konuşan Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) Çok Uluslu Şirketler Programı Direktör Vekili Hans Hofmeijer yaptığı konuşmada; "ILO'nun kurumsal sosyal sorumluluğun diyalog anlayışı ile geliştirilebileceğine inandığını; Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin ILO'nun kabul ettiği ve üye ülkelerin uymalarını beklediği 8 temel sözleşme ile uyum içinde olduğunu; ayrıca, ILO'nun asgari çalışma standartlarına sahip iş imkanlarının

teşvikine dayalı “düzgün iş” kavramının dünyada yaygınlaştırılması misyonuna da uygun düştüğünü ve bu nedenle Teşkilatın bu ilkelerin yaygınlaşmasını desteklediğini” ifade etmiştir.

BM Küresel İlkeler Sözleşmesi Bürosu, Ulusal Yapılar ve Ortaklıklar Departmanı Direktörü Anton Stadler ise “İnsan hakları demokrasi; hukukun üstünlüğü kavramlarının gözetilmesinin uzun süreli istikrar ve yoksulluğun önlenmesi bakımından büyük önem taşıdığını; evrensel ideallerin yaygınlaştırılması için çaba göstermenin iş dünyasının yararına olduğunu” belirtmiştir.

Küreselleşmenin gerektirdiği kurum ve kuralların oluşmasının az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin aleyhine sonuçlar vermesi, özellikle zengin toplumların gelir düzeyi düşük toplumları gözardı ederek küreselleşmenin getirilerinde tümü ile kendilerinin yararlanmalarına yönelik politikalar izlemesi dünya barışını tehdit eden bir gerçektir.

İşsizlik oranları ileri boyutlara ulaşan ve kişi başına düşen milli geliri açlık sınırında olan ülkelerin toplumsal barışı sağlayacak sosyal yükümlülüklerini yerine getirmesi olanaksızdır.

Dünyanın huzur ve istikrarı için, “küresel piyasalara insanı çehre kazandırmak”, uluslararası finans kurumlarının yardımı ile küresel sosyal korumayı

inşa etmek ve temel çalışma standartlarına saygı göstermek büyük önem arz etmektedir. İçte bu noktada Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin tüm şirketler tarafından kabul edilerek uygulanması toplumsal barışın sağlanmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne bugüne kadar 35 Türk firmanın imza atması ve bunların 23'ünün teyidinin yapılmış olması, ülkemizde kurumsal sosyal sorumluluğa sahip iş çevresinin oluşmasında önemli gelişmedir.

İşçi sendikalarında, küreselleşmenin, emeği ile geçinenler üzerindeki olumsuzluklarını ortadan kaldırarak, getirisinden daha çok pay almalarını sağlayacak uluslararası mücadelelerine yeni stratejiler oluşturarak sürdürmelidirler. Küresel İlkeler Sözleşmesi bu açıdan önemli bir ortam oluşturmaktadır. İyi değerlendirilmelidir.

Kaynaklar:

- 1- “Küresel sendikaların IMF ve Dünya Bankası'na Çağrısı.” (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, OECD Sendika Danışma Komitesi ve Uluslararası İş Kolu Federasyonları yayını)
- 2- “İşveren” Ekim 2002 sayısı (TİSK Yayını)

Çalışma Yaşamında Cinsel Taciz ve Şiddet

Günümüzde kadınların çalışma hayatına katılım oranının büyük ölçüde artmış olması gerek kadımların ekonomik özgürlüğünü kazanmakla elde edeceği avantajlar ve gerekse ülkemiz ekonomisi açısından sevindirici bir gelişmedir.

Ancak kadın istihdamının çok sorunlu bir istihdam türü olduğu gerçeğini hepimiz biliyor ve bizzat yaşıyoruz. Neden kadın istihdamı bu kadar yoğun sorunlar içeriyor? Bu tamamıyla toplumun kadına bakış açısı ve başta eğitim olmak üzere birçok alanda kadına fırsat eşitliği tanınmamasından kaynaklanmaktadır. Ataerkil bir toplum olan Türk toplumunda daima erkek ön planda tutulmuş, imkânlardan öncelikli olarak erkeklerin yararlanması sağlanmıştır. Dolayısıyla kadın hep erkeğin gerisinde kalmıştır. Bu bakış açısı toplumda öylesine kabul görmüştür ki, bir çok kadın bile bu düşünceyi benimsemiş ve buna ayak uydurmuştur. Oysa işe bu tür kalıplaşmış önyargıları ortadan kaldırarak ve toplumun tüm birimlerinde gerçek anlamda kadın erkek eşitliğini sağlayacak bir yaklaşımla başlanmalıdır. Toplumun en küçük birimi olan ailenin bu konuda eğitilmesi ve toplumdaki bireylere bu bilincin aşılması birçok sorunun çözülmesini sağlayacaktır.

Kadına yönelik şiddet ve cinsel taciz gibi kadını olumsuz şekilde etkileyen bu sorunların temelinde de eşitsizlik, ayrımcılık ve bunlarla bağlantılı olarak eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamamış olması yatmaktadır. Bu nu şu şekilde açıklamak mümkündür:

Cinsel taciz, kadına yönelik şiddetin biçimlerinden biri olarak ele alınmalıdır. Bu bir istismar biçimidir; kadın bedenine yönelik olarak en sık uygulanan istismar biçimidir ve özellikle de işyerlerinde sıkça görülmektedir.

Cinsel taciz, sıralayacağım bir dizi cinsel adımı kapsar:

- Gereksiz fiziki temas, dokunmalar veya elle vurma.
- İmalı ve hoş karşılanmayan işaretler, şakalar, görünüm hakkında yorumlar yapma ve kasti sözlü aşağılama.

- Sırnaşma ve bazı fedakarlıklar isteyen davetler.
- İşyerinde müstehcen resimler kullanmak.
- Cinsel yaklaşım talepleri.
- Fiziki sarkıntılık.

Cinsel taciz, karşılıklı rızaya dayalı olmayan bir yaklaşımdır. Hatta bir diğer çalışanı yıldırma, baskı altında tutmak veya alçaltmak amacıyla sık sık başvuru bir güç göstergesidir. Kurban genellikle kadındır. Genç ve boşanmış ya da yalnız yaşayan kadınlar, düşük statülü işlerde çalışan kadınlar genel olarak cinsel tacize maruz kalmaktadırlar.

Erkeklerin de cinsel tacize mağdur oldukları durumlar vardır. Ancak çalışma yaşamındaki konumları açısından kadınlar daha fazla etkilenmeye açıktırlar. Çünkü erkekler daha yüksek ücret ödenen, otorite gerek-

tiren mevkilerde ve denetleyici işlerde çalışırken, kadınlar daha az ücret ödenen, az beceri gerektiren ve düşük statülü işlerde çalıştırılırlar.

Peki kimler taciz eder? Cinsel taciz, işyerindeki diğer çalışanlar, işverenler, işveren temsilcileri, denetleyiciler, yöneticiler veya müşteriler tarafından yapılabilir. İmalî işaretler, fiziki temas, gereksiz davetler şeklinde karşılardakini taciz ederler.

İşyerinde cinsel taciz olaylarına örnek teşkil eden ve işyerlerinde uygulanan anketlerden alınmış birkaç örnek vermek istiyorum.

Bankacılık sektöründeki kadın çalışanlardan şu şekilde cevaplar alınmış:

"Bankada işe başladığımda duldu ve 21 yaşındaydım. Amirim bana çok yakınlık gösterdi. Ben de ona "abi" diyor ve abi gözüyle bakıyordum. Sevecekti, yardımcıydı. Her işime koşuyordu. Bir gün benim dişim ağrıdı. Dişçiye gitmem gerekti. Ben seni götürürüm dedi. Birlikte bankanın anlaşmalı dişçisine gittik. Dişçiden çıkışta, evde bir şey unuttum, beraber eve uğrayalım ve alalım dedi. Ben gelmek istemeyince ona güvenmemekle suçladı ve gitmek zorunda kaldım. Evde bana cinsel tacizde bulundu".

"İşe ilk geldiğimde hamile olduğum halde, şef yardımcım bana başka gözle bakmaya başladı. Bana çok senli benli hitap etmeye başladı. Ben bu tür davranışlardan hoşlanmadığımı ke-

sin bir dille söyleyince bu davranışlarından vazgeçti."

"Yani belki dokunması bile taciz olabilir, gelip şöyle kolunuza dokunuyor. Konuşurken arkadaş olarak dokunduğunu düşünüyorsunuz. Ama hoşlandığı için dokunmuş olabilir. Bu tür olaylar sınırlı ölçüde oluyor ya da ölçünün dışına çıktığı durumlar olabiliyor da biz fark etmiyoruz. Ben şuna da inanıyorum. Eğer fırsat verirsiniz karşınızdaki bundan yararlanıyor. Eğer ölçü koyarsanız fazla da ileri gitmiyorlar."

"Fiili bir cinsel tacizle karşılaşmadım ama açık-saçık konuşmalar neredeyse her gün her işyerinde oluyor. Bu kültürümüzün bir parçası olmuş durumda."

"Eğitim seviyesi düşük bir toplumda yaşamamızdan dola-

yı, bakışlar bile oldukça rahatsız edici. Gerçek anlamda cinsel tacize uğrayan kadınlar var. Duyabildiğim kadarıyla söylüyorum, çünkü sessiz kalmayı yeğliyorlar. Yüzünüze bakınca ne kadar akli başında bir adam dediklerimiz böyle şeyler yapıyor-muş".

Kadınların ve erkeklerin işyerlerindeki geleneksel rol ayrımının sürmesi, cinsel tacizin devam etmesine sebep olur. Cinsel taciz, erkek yöneticiler ile kadın personel arasında kesin bir ayrım söz konusu olduğu durumlarda, bireylerin mevkilerini ve güçlerini diğer işçileri yıldırma veya baskı altında tutmak için kullandıkları bir yetki suistimali sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Taciz, aynı zamanda kadın denetleyicilerin ve kadın yöneticilerin otoritelerini ortadan kaldırmak amacıyla bir silah olarak kullanılabilir.

Cinsel tacize maruz kalan kadın çoğunlukla bu durumu saklı tutmak zorunda kalmaktadır. Çünkü genel olarak cinsel tacize uğrayan kişi kendini suçlu hissetmektedir. Yaygın olan diğer bir yaklaşım ise, bu durumun açıklanması halinde bu duruma maruz kalan kişiye karşı iş arkadaşlarının tavrı değişebilir hatta belki de işini kaybedebilir. Birçok kadın çalışan da, işini kaybetmemek uğruna bu tür taleplere "evet" demek zorunda kalmaktadır. Böyle bir durumun kişide yaratacağı olumsuz etkileri çok ciddi şekilde ele almak zorundayız. Çünkü bu sadece mağdur olan kişinin sorunu değil, toplumsal bir

sorundur. Böyle bir ruh hali içinde çalışan kişinin ne derece stresli ve ne derece kaygılı olabileceğini tahmin etmek güç değil. Dolayısıyla bu kişinin işini ne kadar iyi yapabileceği ve işyerinde ne kadar uyumlu olabileceği de açıkça ortada. Sonuç tüm işyerinde bir takım aksaklıklar, gerginlikler, iş barışının bozulması olarak kendini göstermektedir.

Cinsel tacize maruz kalan kişinin bu olayı gizli tutmayı tercih etmesi yada zorunda kalması, olayın daha vahim sonuçlar doğurmasına sebep olabilmektedir. Ayrıca işverenler ya da yetkili kişiler bu durumdan haberdar edilmedikleri için bu tür olayların yaşanmadığı düşünülmektedir ve konuya gereken hassasiyet gösterilmemektedir. Sendikalarda toplu sözleşmelerde bu konunun bir madde olarak yer almamasının sebebi de budur. Konu güncel ve sık yaşa-

nılan bir sorun olarak düşünülmemektedir.

Cinsel taciz bir işçi sağlığı sorunu olarak ele alınmalı ve işverenlerin de bu konuda gerekli tedbirleri almaları gerekmektedir.

Ülkemizde cinsel tacize ilişkin olarak ulusal bir politika mevcut değildir. Türkiye’de, işyerinde cinsel tacize uğrayan kadın, sendikaliysa, sendikasının desteği ile konuyu işverene iletebilir. Böyle bir durumda işverenin cinsel tacizde bulunan kişiye kıdem tazminatı ödemeceğine dair bir de Yargıtay kararı mevcuttur. Bunun ötesinde cinsel tacize uğrayan kişi cinsel tacizcinin yargılanması amacıyla yasal yollara başvurabilir.

Ancak öncelikli olarak kişilerin bu konuda eğitilmeleri ve bilinçlendirilmeleri esas alınmalıdır. Çünkü ülke çapında oluş-

turulacak bir politika ve düzenlemelerin gerçekleşmesi uzun vadede gerçekleşebilecek bir projedir. Oysa işyerlerinde cinsel tacize maruz kalan kişilere ne yapmaları konusunda yol gösterecek, onları yönlendirebilecek, durumun işverene bildirilmesi ve suçluların cezalandırılmalarını sağlayacak mekanizmaların oluşturulması daha kısa vadede sağlanabilir ve olayın etkilerini asgariye indirmeye yardımcı olur.

TÜRK-İŞ olarak konuya bu şekilde yaklaşıyoruz ve eğitim seminerleri, konferanslar, eğitim yayınları ile üyelerimizin ve işçi temsilcilerimizin bu konuda eğitimlerini ve bilinçlenmelerini sağlıyoruz. Çalışanları olumsuz etkileyecek tüm sorunların çözüme kavuşturulması ve çalışanlar için daha sağlıklı ortamların oluşturulmasını temenni ediyoruz.

İşyerinde Stres

Kapitalist sistem, aşırı çalışmayı gerektiren rekabetçi çalışma koşulları ve endüstriyel yaşam biçimi ile stresi en sık rastlanan ikinci sağlık semptomu (Dublin Vakfı 3. Avrupa Anketi) durumuna getirmiştir. İşyerinde stres sadece çalışanların sağlığını bozmakla kalmamakta işyerinin faaliyetlerini de verimliliği düşürerek olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle de stresin önlenmesi hem sosyal açıdan hem de ekonomik açıdan oldukça önemlidir.

Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun Ekim 2000 raporundaki tahminlere göre Avrupa Birliği içerisinde GNP'nin 3-4%'ü akıl sağlığı ile ilgili problemler için harcanmaktadır. Stresin sosyal ve ekonomik anlamda üye ülkelerde meydana getirdiği olumsuzluklara örnekler rakamlarla şöyle :

- Avusturya'da erkeklerin 13.9%'u ve kadınların 22.6%'sı psikolojik ve sinirsel rahatsızlıklar nedeniyle çalışamaz raporu alarak emekliye ayrılmışlardır.
- İngiltere'de yapılan bir ulusal araştırmaya göre ülkede her 5 işçiden bir tanesinin mesleki nedenlerden dolayı aşırı stres yaşadıkları ve stresle ilgili rahatsızlıklar nedeniyle işverene 571 milyon Euro

ve bütün topluma 5.7 milyar Euro maliyeti olan 6.5 milyon işgünün kaybedildiği belirtilmektedir.

- Lüksemburg'da hizmet ve perakende sektöründe rahatsızlıkla geçen günlerin 17%'si psikosomatik nedenlerden meydana gelmektedir.

- İsveç'te 1999 verilerine göre rahatsızlık nedeniyle uzun süre görevden ayrılan 15.000 işçinin 14%'ünün (bu rakam 1998 yılında 11.7% idi.) nedeni stres ve gerilimden kaynaklanmaktadır. Bunun ekonomiye yansıması 2.7 milyon Euro'dur. İsveç Ulusal Sigortalar Ku-

rumuna göre bu rakamın 2003 yılında ikiye katlanacağı tahmin edilmektedir.

- Stresin Avrupa düzeyindeki maliyeti tahmini olarak her yıl 20 milyar Euro düzeyindedir.

Sosyal anlamda yarattığı tahribata ve ekonomik maliyetine rağmen iş yerinde stres hiç bir Avrupa ülkesi tarafından **açık bir** yasal düzenlemeye tabi tutulmamıştır. Psikolojik risklere yönelik yakın tarihlerde yapılan bir kaç düzenlemeye örnek olarak İsveç'te işverenlerin örgütsel değişikliklere gitmeden önce sağlık ve güvenlik açısından ön değerlendirme yapmak zorunda olmaları, Avusturya işverenlerinin psikolog bulundurmak zorunda olmaları verilebilir.

İşyerinde stres, çalışma saatlerinin uzunluğu, zaman baskısı, çalışma hızı, işçiye yerine getireceği görevin tanımının tam ve doğru yapılmaması, çalışanın fikirlerinin ve düşüncelerinin alınmaması, yönetime bir biçimde katılımlarının sağlanmaması, gereğinden fazla yada az sorumluluk verilmesi, işçinin yapabileceğinden az yada çok iş verilmesi ve aydınlatma sisteminden solunan havaya kadar bir çok nedenden kaynaklanabilir.

Kısa sürede üstesinden gelinemediği takdirde bedensel ve psikolojik tahribatlara yol açarak kronikleşebilen ve hatta çalışanları çalışamaz duruma getirebilen iş yerinde stresin giderilmesi konusunda stratejilerin geliştirilmesi kaçınılmazdır. İş ye-

rinde stresin giderilebilmesi için alınması gereken önlemleri şu başlıklar altında özetleyebiliriz :

- Gürültü, ışık yetersizliği, temiz hava noksanlığı, işyeri kirliliği gibi faktörler çalışanların beden ve ruh sağlığına zarar vermektedir. Bu gibi çevre koşullarının beden ve ruh sağlığına uygun hale getirilmesi gerekir.
- İşini kaybetme korkusu, çalışanların hayatlarını idame ettirmelerini engelleyebilecek ve hatta kişinin kendisine olan saygı ve özgüvenini de sarsabilecek bir tehlikedir. Bu açıdan stres oluşumunda oldukça önemli bir faktördür. Bu sorunun giderilebilmesi ancak çalışanlara sağlanacak iş güvencesi ile mümkündür.
- İş yükünden kaynaklanabilecek gerilimlerin ortadan kaldırılabilmesi için çalışanlara aşırı yük yüklenmemesi ve yapılacak işin tam olarak tanımlanması gerekir.
- Çalışanların işyerindeki pozisyonlarının belirlenmesi ve işi yapmaları için makul süre tanınması gereklidir.
- Çalışanlara iş saatleri içinde ve dışında yeterli izin ve dinlenme süresi verilmelidir.
- Başarılı çalışmalar ödüllendirilerek çalışanlara motivasyon sağlanmalıdır.

- Çalışanlara şikayetlerini dile getirme hakkı verilmelidir.
- İşyerinin hedefleri ve çalışanların bu hedefe ulaşmadaki rolleri kendilerine anlatılmalıdır.
- Toleranslı, adil ve güvenli çalışma koşulları oluşturulmalıdır.
- Mesleki eğitim ile çalışanın değişen koşullara ayak uydurabilmesi ve kendisini yetiştirmesi sağlanmalıdır.

Yönetimin baskıcı ve cezai yaptırımlar içeren örgütsel yapılanmaları ve bir çalışanın birden fazla amire bağlı çalıştırılması yada diğer çalışanların görev ve sorumluluklarının o işle ilgisi olmayan birisine yüklenmesi, çalışanlar arası gerilimler, çalışanların yönetime aktif katılımlarının olmaması, çalışanlara kariyerlerinde yükselme olanağının sunulmaması yada engellenmesi gibi faktörlerde stresi yaratabilmekte veya arttırabilmektedir.

Bu sorun çalışma hayatı içerisinde ve bütün tarafların kolektif çalışması ile çözümlenebilir. Özellikle Güney Avrupa ülkelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğini ilgilendiren diğer sorunlar önceliğini korumaktadır, ancak stresin önlenmesine ilişkin katkılar sendikaların gündeminde giderek daha fazla yer almaktadır. Sendikaların çalışmaları daha çok veri toplama ve değerlendirme, sektörel araştırma ve yayımlarla kamu oyunu

bilgilendirme gibi çalışmalarda yoğunlaşmaktadır. Sendikalar stresin giderilmesine ilişkin geleceğe yönelik üç strateji belirlemişlerdir: Bunlar sırasıyla stres hakkında bilgiyi geliştirme, stresin tanınması ve engellenmesine ilişkin Avrupa'da daha bağlayıcı bir çerçeve edinilmesi, işçilerin sağlıklarını ilgilendiren konularda daha fazla söz sahibi olmalarını sağlamadır. Almanya Metal İşçileri Sendikasının (IG Metall) iki yıldan beri yürüttüğü "Şirket : Suç Alanı – Psikolojik Yükler – Ruhsal Terör" kampanyası sendikaların kamu oyunu bilinçlendirme çabalarına örnek olarak gösterilebilir. Belçika, Danimarka, Hollanda gibi bazı ülkelerde ise stres kavramı ulusal düzenlemelerde yer aldığı ölçüde toplu sözleşmelere dahil edilmiştir ve bunların geliştirilmesine ilişkin çalışmalar sürekli olarak devam etmektedir.

Ekonomik krizlerin, işsizliğin, kaçak işçiliğin, taşeronlaşmanın, çocuk işçiliğin, ağır çalışma koşullarının ve çalışma hayatını olumsuz yönde etkileyen daha bir çok faktörün mevcut olduğu ülkemizde işyerleri stres için oldukça elverişlidir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) tüzüğünde sağlık tanımını yapılırken bedensel ve zihinsel sağlık bir bütün olarak yapılmıştır. Bu anlamda ülkemizde çalışan kesimin tamamına yakınının sağlıksız çalıştığını söyleyebiliriz. Mutlu ve huzurlu bir çalışma hayatı için, çalışma hayatını sosyal yaşamın bir parçası haline getirebilmek için iş yerinde stresin giderilmesi ile ilgili çalışmalara ülkemizde hız kazandırılması oldukça önemlidir.

Kaynaklar :

- Special Issue, "Stress At Work", Newsletter TUTB, 19-20 Eylül 2002.
- * Doç. Dr. Serpil AYTAÇ, Uludağ Üniversitesi İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Yönetim ve Çalışma Psikolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

58'nci Hükümet Programı

58'inci Hükümet Programı 23 Kasım 2002 günü TBMM'de okundu ve 28 Kasım 2002 günü yapılan oylamada güvenoyu aldı. Program ile hükümet, halkın birikmiş sorunlarına acil çözüm arayışı içinde olurken yapısal değişiklik ve reformları gerçekleştirmek istediğini açıklamıştır.

Hükümetin Meclise sunduğu programda, hemen hemen tüm kesimlerin üzerinde fikir birliğine varacağı;

- Ekonomik istikrarı sağlamış,
- Rekabetçi bir piyasa yapısı oluşturmuş,
- Sürdürülebilir kalkınma ortamını yakalamış ve ekonomik refahın nimetlerini adaletle dağıtan,
- Yoksulluk ve yolsuzluğun ortadan kaldırıldığı,
- İnsanlarımızın barış ve refah içinde özgürce yaşadığı,
- Çağdaş dünya ile bütünleşmiş, farklılıkların çatışma unsuru olarak değil zenginlik kaynağı olarak görüldüğü,
- İtibarlı, demokratik, dinamik bir Türkiye,

hedefi ortaya konmaktadır.

Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal sorunların çözümü, halkın talep ve beklentileri doğrultusunda sağlanmaya çalışılacak, halkın iradesi de-

mokratik anlayışın gereği olarak yönetime yansiyacaktır. Sorunların çözüme kavuşturulmasında temel çıkış noktası -kuşkusuz- demokrasi olacaktır.

Hükümet Programında, demokrasi, insan hakları ve evrensel değerler konusunda önemli görüşler yer almakta ve temel hak ve özgürlükler alanında yeni açılımlarda bulunulacağı ifade edilmektedir. Ancak kabul edilmelidir ki, hak ve özgürlükler bir bütündür. Bu alanda genel ve herkesçe kabul edilen ifadeler yerine varolan kısıtlama ve sınırlamaların ortadan kaldırılması öncelikli yaklaşım olmalı-

dır. Bu açıdan, söylem yanı sıra uygulama da önemli bir gösterge olacaktır. Bu çerçevede, "12 Eylül Hukuku" diye nitelendirilen hukuki düzenleme ve uygulamaların sona erdirilmesi yönünde atılacak adımlar önem kazanmaktadır.

Hükümet Programında yer alan "sivil toplum kuruluşlarının yönetime daha aktif katılımı ile temsili demokrasinin katılımcı demokrasiye doğru gelişmesine katkı" öncelikle örgütlenme hak ve özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılmasına paralel olarak anlam kazanacaktır. Sivil toplum örgütlerine eşit mesafe-

de duruş, ancak sosyal taraflar arasında bir güç dengesi bulunuyorsa yerinde bir davranış olacaktır. Ancak böylesi bir yapıda Hükümet Programında vurgulama yapılan diyalog ve işbirliği önem taşıyacaktır. Sosyal taraflar arasındaki güç dengesizliğini ortadan kaldırmayan, varolan yapının süregelmesi yönünde tutum alan bir yaklaşımın katılımcılığı değil dayatmacılığı ön plana getirmesi kaçınılmazdır.

Çoğulcu parlamenter demokrasinin temel unsurlarını oluşturan yasama-yürütme ve yargı arasındaki hassas dengenin yeniden kurulması ve birinin bir diğerine üstünlüğüne yol açacak uygulamalardan özenle kaçınması, kamuoyunda hassasiyetle izlenecek bir husustur. Yasama ve yürütme organında sağlanan sayısal çoğunluk, önemli bir güç olmanın yanı sıra ağır bir sorumluluğu da içermektedir. Bu doğrultuda, yargı bağımsızlığını sınırlayan hükümlerin yeniden düzenlenmesi, yargı organlarını ve hakimleri, dolaylı da olsa idarenin denetimine sokan hükümlerin yürürlükten kaldırılması, demokratikleşme doğrultusunda atılan önemli bir adım olacaktır.

Hiç kuşku yok ki, temel insan hak ve özgürlüklerinin hayata geçirilmesi, hukukun evrensel ilkelerine saygı, hukukun üstünlüğü tüm düzenlemelerde gözetilmesi gereken temel yaklaşım olmak durumundadır. Bu kapsamda, Hükümet Programında yer alan ifadelerin uygulamada yansıma bulduğu ölçüde

toplumsal destek kazanacağı söylenebilmektedir..

Ancak, başta çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli lilerin öncelikli gündemi açlık, yoksulluk, yolsuzluk, hayat pahalılığı ve işsizlik noktasında yoğunlaşmaktadır. Gelir dağılımındaki adaletsizliğin tüm olumsuz unsurlarını günlük yaşamında üstlenmek durumunda olan iktisaden güçsüz durumdaki büyük kesimin beklentisi, karşı karşıya bulundukları ağır ve ekonomik sorunlarının çözülerek, sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerini ön plana çıkaran uygulamalardır.

Özellikle son dönemde ve IMF uygulamaları çerçevesinde çalışanlar ile birlikte toplumun geniş bir kesiminin aleyhine bozulan dengelerin yeniden ve fakat adil biçimde nasıl kurulacağı sorusuna verilecek cevap tüm programın en hassas noktası olmaktadır.

Hükümet Programında bu yönde hedef ve temenniler yer almaktadır. Ancak bir yandan IMF politikalarının sürdürüleceği yönünde taahhütlerde bulunulurken öte yandan bu politikalardan mağdur olmuş kesimlerin yaşama koşullarının iyileştirileceği yönündeki ifadeler birbiriyle çelişir niteliktedir.

Programda, resmi verilere göre ülke nüfusunun yüzde 15'inin açlık sınırı altında bulunduğu vurgulanmakta ve Hükümetin, insan haklarına ve Anayasa'ya aykırı olan bu acı tabloya kayıtsız kalmayacağı, uygulanacak sosyal politikalar çerçevesinde bu acil sorunun çözümüne öncelik verileceği ifade edilmektedir. Kuşkusuz bu yöndeki vaadin yerine getirilmesinin önemli bir göstergesi, Türk-İş Araştırma Merkezi tarafından Kasım ayı itibarıyla 369 milyon lira olarak açıklanan açlık sınırının yarısı düzeyinde olan net asgari ücretin 1 Ocak

2003 gününden itibaren geçerli olacak yeni tutarı olacaktır.

Aynı biçimde "özelleştirme- nin hızlandırılması" yönündeki ifade de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Devletin ekonomik faaliyetlerinde 'kamu yararı' öncelikli bir alan olmak durumundadır. KİT'ler değerlendirilirken öncelikle göz önünde tutulması gereken husus, bu kuruluşların amaçlarına hangi oranda hizmet ettikleri olmalıdır. Piyasa ekonomisinin hiçbir zaman kendi başına ekonomik büyümenin toplumsal amaçlarına ulaşılmasını sağlamadığı dikkate alınmalıdır. Özeleştirmenin temel amacı olarak gösterilen etkinlik ve verimlilik artışının mülkiyet yapısıyla doğrudan bağlantısı bu-

lunmamaktadır. Özelleştirme adı altında 'haraç-mezat satma-savma ve böylece kaynak sağlama' geçmişte kötü sonuçlar vermiştir. Uygulamaların çalışanlara ve ülkeye getirdiği olumsuzluklar, talana ve rant paylaşımına yol açan usulsüzlükler, istihdam kayıpları, artan işsizlik, sendikasılaştırma politikaları, bu alanda izlenecek politikaların hassas yapısını ortaya koymaktadır.

Kuşkusuz Hükümet Programında yer alan "ekonomik kalkınma politikalarının sosyal politikalarla dengeli bir şekilde yürütülmesi" hedefi ve IMF ile uygulamaya konulan programdaki sosyal boyutun ihmal edildiği tespiti, bu aşamada önem kazan-

maktadır. Ancak bu konuda Programda yer bulan politikaların daha somut ve ayrıntılı olması gerekmektedir. Örneğin "çalışan kesimlerin vergi yükü kademeli olarak hafifletilecektir" vaadinin varolan iç borç yapısı ve kaynak ihtiyacı çerçevesinde nasıl uygulanacağı belirsizdir.

Hükümet Programı, ekonomik bakımdan, geçmiş dönemde uygulanan ve halen devam eden IMF politikaları çerçevesindeki uygulamalarla sınırlıdır. Bunun yarattığı durum programa yansımaktadır. Bu durum sağlıktan, eğitime, sosyal güvenlikle istihdam sorununa kadar bütün alanlarda kendini göstermektedir.

Kamu gelirlerinin artırılması ve harcamalarının akılcı yapılmasına yönelik köklü tedbirler gerekmektedir. Kaynakların yatırımlara ve üretken alanlara yönelmesini sağlayacak tedbir ve mekanizmaların geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Ülkemizde işsizlik sorunu yaşamsal öneme sahiptir. Ekonomik kriz ve özelleştirme, sonucu yoğun işten çıkarmaların yaşandığı bir ortamda, her yıl işgücüne 800 bin kişinin katıldığı da dikkate alındığında karşılaşılan açmaz ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde çok boyutlu olan istihdam ve işsizlik sorununa karşı izlenecek politikalar geniş odaklı ve geniş kapsamlı olmalıdır. Söz konusu politikalar ekonomik politikalarla bir bütünlük içerisinde ele alınmalıdır.

Bu çerçevede iş güvencesi yasasının uygulamasına dönük

beklentiler önem taşımaktadır ve yapılacak değerlendirmelerin bir anlamda göstergesi olacaktır.

İş olanaklarının ve istihdamın artışı büyümenin ürünü olarak gören politikalardan vazgeçilmesi önümüzdeki dönemin temel yaklaşımı olmalı, istihdamı etkileyen faktörler daha ayrıntılı ve farklı bir anlayışla ele alınmalıdır. Çünkü istihdam artışı sadece ekonomik gelişmeye ve büyümeye bağlanabilecek bir konu değildir. İstihdam yaratmaya özen gösteren makro bir politika zaman geçirilmeden uygulamaya konulmalıdır. Üretim sektörlerine yönelik teşvik, kredi politikalarında istihdam amacı ön planda olmalıdır.

İşsizliğin geniş boyutlu olduğu Türkiye'de marjinal sektörün tamamen ortadan kaldırılması hedefi gerçekçi olmamakla birlikte, bu çalışanların arasında yasal çalışma statüsüne kavuşacakların sayısı da az değildir. Yapılması gereken, marjinal sektörde bulunanların başta sosyal güvenlikleri olmak üzere diğer ilgili sorunlarının hükümet ve ilgili kuruluşlarınca da sorun olarak kabul edilmesidir.

Programda çalışma hayatıyla ilgili uygulama hedeflerine yer verilmeyip, sendikal örgütlenme başta olmak üzere sendikal hak ve özgürlükler ilişkin somut düşünce ve önlemlere değinilmemiş olması ciddi bir eksiklik olarak kendini göstermektedir.

Sivil toplum örgütlenmesine Anayasa ve ona bağlı olarak çıkarılan yasalar düzeyinde getirilen kısıtlamalar, Türkiye'de siyasal ve sosyal dengelerin sağlıklı

biçimde oluşmasına engel olmaktadır. Sendika, toplu pazarlık, grev gibi özellikle kolektif hak ve özgürlükleri ifade eden kurumların varlığı ve bunları düzenleyen kuralların niteliği, bir toplumun demokrasinin neresinde olduğunu anlamak için yeterli argümanları vermektedir.

Bugün üretim ulusal alandan taşarak uluslararası boyuta gelmiştir. Küreselleşme eğilimlerinin tüm dünyaya egemen olma-ya başladığı günümüzde rekabet de keskinleşmiştir.

Bu noktada, karşımıza çıkan soru, bu gelişmenin kimin yararına olduğudur?

Bu gelişmeler, çalışanlardan, emekten, özgürlükten, demokrasiden, barıştan yana ise kabul edilip desteklenmesi söz konusu olacaktır. Ancak meydana gelen gelişmeler, geniş kesimlerin çalışma ve yaşama şartlarını daha da olumsuz duruma getiriyorsa,

bir bütün olarak belirli kesimlerin egemenliğini daha da pekiştiriyorsa, ulusal devletleri ve sosyal refah devletini zayıflatarak geliyorsa, elbette bu noktada yeni tartışmaların ve karşı duruşların kaçınılmaz olarak gündeme gelmesi söz konusu olabilecektir.

Üçüncü bin yıla damgasının vuracak değişim rüzgarları, kuşkusuz demokrasi yanı sıra sosyal adalete dayalı, toplumsal barışı sağlayan bir yapılanmayı gerçekleştirdiği ölçüde anlamlı ve kabul edilir olacaktır. Türkiye'nin sadece tüketen değil, üreten ve tüm dünyaya kendi ürettiklerini satan bir ülke olması hemen tüm kesimlerin ortak özlemi olmaktadır. Ancak üretime katkıda bulunanların demokratik bir yapıda, çağdaş ve insan onuruna yaraşır düzeyde yaşantılarını sürdürmeleri gereği tüm uygulamaların ana eksenini zorundadır.

Kayıtdışı Ekonomi ve Kaçak İşçilik

Kayıt dışı ekonomi, ekonomik kayıpları yanında, güvencesiz bir ortamda çalışma koşulları öngörmesi nedeniyle ülkelerin en temel sorunu olmuştur.

Çeşitli isimler altında olmakla ve farklı yöntemlerle hesaplanmakla birlikte, kayıt dışı ekonominin milli gelire oranı, gelişmiş ülkelerde % 10 'lar düzeyinde tahmin edilirken, gelişmekte olan ülkelerde bu oran %50 'lere kadar varmıştır.

Ülkemizde ise bu oran % 40 olarak tahmin edilmiştir. Ülkemizde kayıt dışı istihdam sorunu sadece sosyal güvenlik kurumlarının kaybettikleri sigorta primleri açısından değil, Maliye'nin de kaybettiği vergi açısından üzerinde ciddiyetle durulması gerekli bir konu olarak değerlendirilmelidir.

Sanayileşmiş ülkelerde çalışan nüfus içinde ücretlilerin oranı yüzde 80 dolayında iken, ülkemizde yüzde 30'lar düzeyinde kalmıştır. Bu oran kırsal kesimde çok daha düşük bir oranda bulunmaktadır.

Resmi kayıtlara girmeyen ve belgelendirilemeyen tüm faaliyetleri kapsayan kayıt dışı ekonomi, sigorta ve vergi yönünden de büyük kayıplara neden olmuştur.

Hukuk kurallarına duyarlı toplum yapısına sahip olan ül-

kelerde kayıt dışı ekonomi daha çok yasalarla yasaklanmıştır.

Kanunlarımız, sigortasız çalıştırmayı kesin olarak yasaklamasına rağmen, 5-6 milyon insanımızın kayıt dışı çalıştırıldığı genelde kabul edilmektedir. Ülkemizde vergi ödeyen mükellef sayısının üç milyon, bu sayıya ücretli kesimi ilave ettiğimizde vergi ödeyenlerin toplamı 7-8 milyon kişi ile sınırlı kalmıştır.

İstihdam Edilenlerin Kayıtlılık Durumu

Devlet İstatistik Enstitüsü Hanehalkı İşgücü Anket sonuçlarına göre, 2002 yılı III. Döneminde istihdam edilenlerin % 25.8'i yaptığı işten dolayı Sosyal Sigortalar Kurumu'na, % 9.1'i Emekli Sandığı'na, % 12.2'si ise Bağ-Kur'a kayıtlı olarak çalışmaktadır. İstihdam edilenlerin, Türkiye genelinde % 52.9'u, kentsel yerlerde % 34.8'i, kırsal yerlerde ise % 73.5'i herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmadan çalışmaktadır.

Kendi hesabına veya işveren olarak informal sektörde çalışanların % 57.3'ü yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı değildir.

SSK Kapsamında Çalışanlar

Sosyal Sigortalar Kurumunun en büyük sorunlarından birisi de kaçak işçiliktir. Kuruma gün sayılarının veya kazancın eksik bildirilmesi, sigortalıların

hiç bildirilmemesi gibi durumlar, genelde şikayet edilen konuların başında gelmektedir.

Aktif sigortalı sayısının ve buna bağlı olarak prim gelirlerinin artırılabilmesi, alınacak diğer tedbirler yanında denetim hizmetlerinin etkinleştirilerek, sigortasız çalışanların sisteme dahil edilmesi ile mümkün olabilecektir. Ancak, kurumların personel sayısındaki yetersizlikleri nedeniyle bu mümkün olmamıştır.

Sigortasız çalıştırmayı engellemek bakımından, 4447 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerde getirilen yükümlülükler şöyledir.

1- Sigortalıların Bildirilmesi

4447 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu, sigortalıların çalışmaya başlamadan önce kuruma bildirilmeleri esası getirilmiştir. Buna göre; "**İşveren, çalıştıracağı kimseleri, işe başlatmadan önce, örneği Kurumca hazırlanacak işe giriş bildirgesiyle Kuruma doğrudan bildirmekle veya bu belgeleri iadeli taahhütlü olarak göndermekle yükümlüdür**". Bu düzenlemeye getirilen **istisnalar** ise inşaat işyerleri ve ilk defa işyeri bildirgesi veren işyerleri ile ilgili olmuş ve **inşaat işyerlerinde sigortalı çalışmaya başlatıldığı gün, ilk defa işyeri bildirgesi verilen işyerlerinde ise işe başla-**

SSK Denetimleri

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun işyerlerinin denetlenmesi için yeterli denetim elemanlarının olması gerekmektedir. SSK kapsamındaki müfettiş sayısı yetersiz kalmıştır. Yıllara göre de, bir azalma söz konusudur. SSK Sigorta Teftiş Kurulu müfettiş sayısında azalmaya paralel olarak denetlenen işyerlerinin de azalmasını getirmiştir. 2000 yılında 419 olan sigorta teftiş sigorta müfettişi sayısı, bugün için 374 sayısına gelmiştir.

2000, 2001 ve 2002 yılı dokuz aylık dönemi kapsayan SSK Sigorta Teftiş Kurulu'nca yapılan denetim sonuçları tabloda gösterilmiştir.

Bu sonuçlar, genel durumu yansıtmamakla birlikte, sınırlı da olsa SSK tarafından yapılan denetim sonuçlarını göstermektedir. Bu denetimler sonucu, kaçak işyerleri ve sigortasız çalıştırdıkları işçi sayısı belirlenerek, uyulması gereken yükümlülükler sağlanmıştır. Önemli olan, denetimlerin çok yaygın bir şekilde yapılmasını sağlayacak müfettiş sayısının artırılmasıdır.

ma tarihinden itibaren 30 gün içinde Kuruma bildirilme yükümlülüğü getirilmiştir.

2- Sigortalının Kuruma Bildirilmesi

4447 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, **sigortalıların da çalışmaya başladıkları tarihten itibaren 30 gün içinde Kuruma bildirmeleri öngörülmüştür.**

3- Sigortalının Eksik Günlerinin Bildirilmesi

Sigortalıların hiç bildirilmemesi yanında, yaygın olarak çalıştıkları günlerin veya prime esas kazançlarının eksik bildirilmesi söz konusu olabiliyordu. 4447 sayılı Kanun, eksik bildirimi önlemek için; "Ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği beyan edilen sigortalıların 30 günden az çalıştıklarını açıklayan bilgi ve belgelerin işverence prim bildirelerine eklenmesi

şarttır" denilmiştir. İşverenin verdiği belgelerin geçerli olması halinde Kurum resen prim tahakkuk ettirebilecektir.

4447 sayılı Kanun ile getirilen bu yükümlülükler, beklenen sonucu vermemiştir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilip, getirilemediğinin denetlenmesi büyük önem taşımaktadır. İşyerlerinin yoğun olarak bulunduğu yörelerde SSK ve BAĞ-KUR'un şube müdürlüğü veya irtibat bürosu şeklinde örgütlenmesi, denetimlere etkinlik ve yaygınlık sağlayacaktır.

SSK SİGORTA TEFTİŞ KURULU DENETİM SONUÇLARI

	2000	2001	2002 (Ocak/Eylül)
Denetlenen İşyeri Sayısı	36.870	30.853	22.528
Çalıştığı Saptanan Sigortalı Sayısı	248.110	185.219	99.107
Tescili Sağlanan İşyeri Sayısı	4.254	1.819	795
Saptanan Sigortasız Çalışan Sayısı	30.870	10.500	6.822

Denetimler sonucu, çalışanların sigorta ve sağlık yönünden hakları korunduğu gibi, Devlet bakımından da prim ve vergi geliri sağlanarak haksız kazanç sağlanmasının engellenmesi mümkün olmaktadır.

SSK'da Aktif/Pasif Gelişimi

1990'lı yıllardan itibaren aktif sigortalı sayısının yeterince artırılamayışı, aktif/pasif sigortalı dengesinin kurum aleyhine bozulmasına neden olmuştur.

Kurumun aktif sigortalıları ile kurumdan aylık alanların yıllar itibariyle gelişimi incelendiğinde; 1975'e kadar söz konusu oranın kabul edilebilir bir düzeyde bulunduğu, 1980 yılından itibaren orandaki azalma devam etmiş, 1992 yılına gelindiğinde ise 2 aktif sigortalıya 1 pasif sigortalı karşılık gelecek hale düşmüştür. Bu oran 2001 yılında daha da azalarak 1.72 seviyesine düşmüştür.

Aktif/pasif oranının kurum aleyhine bozulmasına neden olan uygulama ve etkenler ortadan kaldırılmadıkça kabul edilebilir bir seviyeye gelmesi beklenemez, bunun için sigortalı

sayısını artırıcı ve kaçak işçi çalıştırmanın önüne geçilmesine yönelik denetleyici ve teşvik edici önlemler alınmalıdır.

Esas olan, sigortalı sayısının artmasıdır. Bu sağlanmazsa, hem aylık alanlar bakımından riskler oluşacak, hem de ülke-

miz bakımından sigorta ve vergi kaybı tehlikesi artacaktır. Kayıt dışı çalışmanın önlenmesi, ekonominin kayıt altına alınması için her türlü teşvik öngören tedbirler getirilmelidir.

Sendikaların örgütlü olduğu yerlerde, kaçak çalıştırma olmamaktadır. Bu bakımdan, örgütlenme özgürlüğü ve iş güvencesi, kaçak çalıştırmayı önleyecek en etkili haklar olarak değerlendirilmelidir.

Kanunlarımız, sigortasız çalışmayı yasakladığından dolayı, işverenlerimizin bu uygulamaya aykırı insan çalıştırmaması gerekir.

SSK'NIN AKTİF VE PASİF SİGORTALI SAYISI

	Sigortalı (*)	Aylık Alanlar	Aktif/ Pasif Oranı
1997	6.376.982	2.731.793	2,33
1998	6.721.169	2.930.752	2,29
1999	6.355.639	3.148.826	2,02
2000	6.565.167	3.339.327	1,97
2001	6.136.107	3.560.638	1,72

(*) Aktif sigortalıların sayısına çıraklar, isteğe bağlı, topluluk ve tarım sigortalıları dahil edilmiştir.

Dünya Çevre Zirvesi Lafta Kaldı

Çevre kirliliği artarken küresel yoksulluk hızla büyüyor

Dünyada özellikle gelişmiş ülkeler tarafından atmosfere bırakılan gazlar nedeniyle, son on yılda küresel ısınma ve bunun sonucunda da sel veya kuraklık şeklinde kendini gösteren iklim değişiklikleri yaşanıyor. Dünyanın doğal kaynaklarını büyük ölçüde tüketen gelişmiş ülkeler üretim ve tüketimleri ile de küresel çevre kirliliğinin arttıran ülkelerin başında geliyorlar. Çevre kirliliği yaratan gelişmiş ülkeler bu sorumluluklarını hayata geçirmek ve kirlletmeyi azaltmak için geçtiğimiz on yıl içinde gerçekleştirilmesini vaat ettikleri bütün önlemleri unutturmak için belirgin bir çabanın içinde görünüyorlar.. 1992 yılında yapılan Dünya Çevre Zirvesinin ardından geçtiğimiz Eylül ayında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde yapılan ikinci zirvede de çevrenin geleceği açısından büyük hayal kırıklıkları yaşandı.

Küresel sermaye, ardına aldığı IMF ve Dünya Bankası rüzgarı ile sermayenin dünya üzerinde en hızlı bir şekilde dolaşarak tekrar para getirmesi uğruna, yerel tedbirlerin küresel sermayenin isteği doğrultusunda değişimi konusunda zorlamalarda bulunuyorlar. Kendi ekonomilerini düzlüğe çıkartamayan ülkelerde girdikleri borç batağı ve

**Türkiye'deki
sel felaketlerinin nedeni
gelişmiş ülkelerin ve
çok uluslu şirketlerin
yarattığı çevre kirliliği
olmasına rağmen,
Dünya Çevre Zirvesi
sonucunda yine
kirlitenler korunacak**

**Türkiye başarılı projeler
gerçekleştirdiği için
takdir topladı**

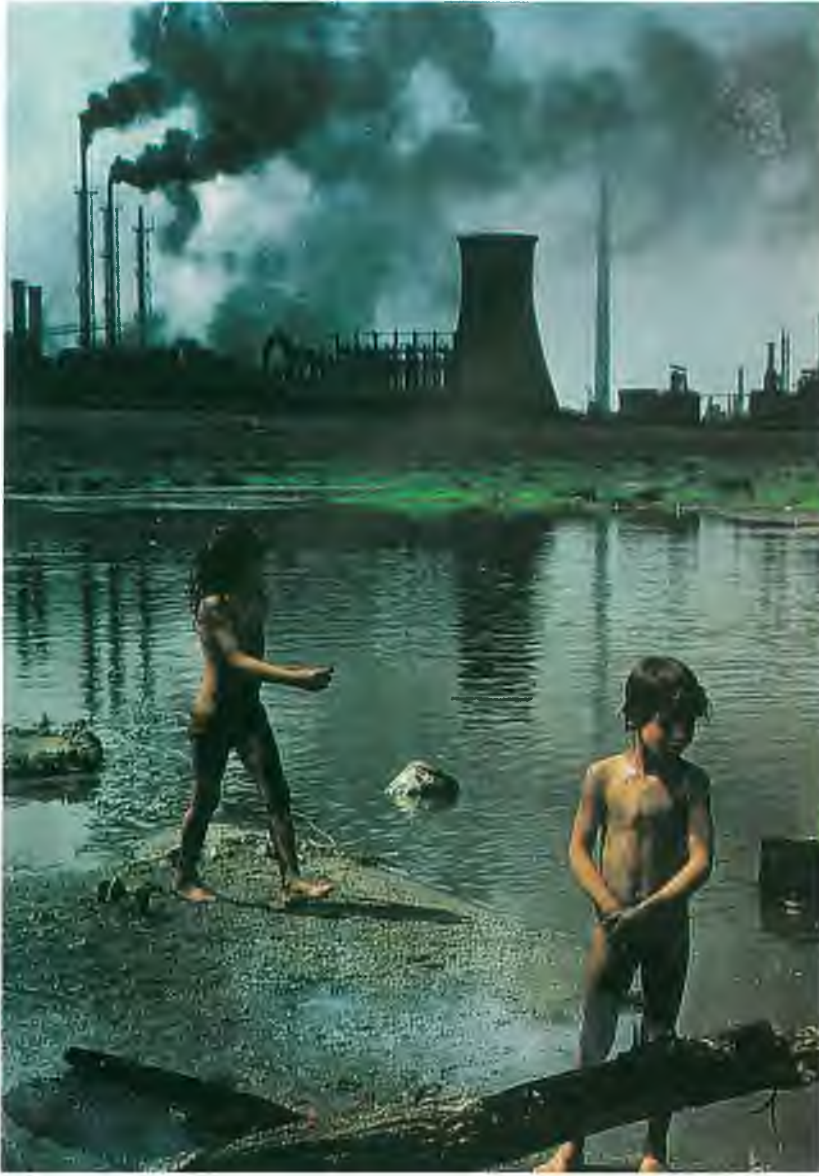
çevreyi kirliten teknolojiyi yabancı sermaye olarak gördükleri için bu gidişata dur demeden sessiz kalmayı yeğliyorlar.

Küreselleşme olarak pazarlanan bu olgu karşısındaki sessizlik, sonuçta yerel üretim ve hizmet kuruluşlarının çok uluslu şirketlere satılmasına yol açan özelleştirmeler işsizlik ekonomiye dönüyor. Bu geri dönüşün çevre açısından olumsuz

yönü de çevre kirliliğinin ulusal sınır tanımaması yüzünden küresel iklim değişikliği olarak bizi de etkiliyor. İstanbul'da ki sel felaketlerinin de Karadeniz Bölgesindeki su basmalarının da sonucu aslında küresel sermayenin atmosfere verdiği gazların yarattığı sera etkisi kaynaklı olduğu da unutulmamalıdır. Yüz yıl kadar önce atmosferdeki karbon dioksit oranı binde 18'lerde iken günümüzde bu oran binde 43'lere yükselmiş durumdadır. Bu ise iklim değişikliklerine yol açan hortumların sellerin veya kuraklıkların birincil dereceden nedenidir. Ama gerçek neden her zaman olduğu gibi sorumluluklarını yerine getirmeyen uluslararası sermayedir. Bu ise küreselleşmenin nimetleri olarak sayılan elektronik haberleşme devriminin ardında gizlenen gerçekler arasındadır.

Örneğin Amerika Birleşik devletleri sera gazları denilen ve küresel ısınmaya ve iklim değişikliklerine yol açan gazların azaltılması ile ilgili Kyoto Protokolü anlaşmasından geri çekiliyor. 1990 yılında 6.049 milyon ton gazı atmosfere veren Amerikanın yanı sıra Avrupa Birliği de aynı yıl 4.208 milyon ton gazı atmosfere bırakmış durumda. Sonuçta kirliten endüstrilerden yükselen baca gazlarından olu-

şan ve tüm kuzey ve güney yarı-kürenin üstüne çöken kahverengi bulutlar içlerinde tuttukları sülfür gazlarını su buharı ile birleştirip, sülfirik asit olarak ormanlara ve insanlığın başına yağdırıyorlar..

Bu ise yoksul ülkelere asit yağmuru kahverengi bulutlar kuraklık, açlık, yoksulluk veya borç batağı şeklinde geri pompalamıyor.. Geçtiğimiz Eylül ayında 189 ülkeden 100 hükü-

met ve devlet başkanının katıldığı dünyanın en büyük çevre zirvesi Güney Afrika'da Johannesburg kentinde toplandı. Zirvede ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell'in çevreciler tarafından "bizi kandırdınız" şeklinde yoğun bir eleştiriye tutuldu. Zirveye katılan sivil toplum kuruluşu niteliğindeki çevreci örgütler, hükümet temsilcilerinin çok uluslu şirketlerin etkisi altına alındığından yakındılar. Bu nedenle çevreci örgütler hükü-

met temsilcilerinin de sustuğu bir ortamda, gelecek için verilen sözlerin zaten on yıl önce de verildiğini gelecek on yıl için verilen vaatlerin hiç birinin tutulmayacak boş laflardan ibaret olduğunu ifade ettiler. Çevreci sivil toplum örgütleri gelecek on yıl içinde yoksullar veya çevre için hiçbir adım atılmayacağını haykırarak ifade ettiler.

Dünya Çevre zirvesinde tutulmayacak ta olsa, verilen sözler ve vaatleri hatırlamakta yarar var

Su ve kanalizasyon: 2015 yılına kadar temiz suya ulaşamayan insan sayısı yarıya indirilecek. (Birleşmiş Milletler 2002 yılı insanı gelişme raporuna göre dünya üzerinde temiz içme suyu bulamayan insan sayısı 1 milyar 100 milyon kişiye ulaşmış durumda. Bu sayı da gidecek artıyor.)

Enerji: Yoksulların elektrikten yararlanabilmesi için çaba gösterilecek, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı artırılacak.

Doğal hayat: 2010 yılına kadar bio çeşitlilik kaybının azaltılması için çalışılacak.

Yardım: Gelişmiş ülkeler ulusal gelirlerinin binde 7'sini yoksul ülkelere kalkınma yardımına ayıracak. (İlk olarak 1970 yılında belirlenen bu hedef, sadece 5 ülke tarafından uygulandı)

Balıkçılık: Tüketilen balık stokları 2015 yılına kadar yenilenecek.

Kimyasal maddeler: 2020 yılına kadar, kimyasal maddelerin çevreye ve insan sağlığına en az zarar verecek şekilde üretilmesine ve kullanılmasına çalışılacak.

Önlemci yaklaşım: Devletler, çevreye zarar vermesi muhtemel yeni ürünler konusunda önlem alacak.

İyi yönetim: Gelişmekte olan ülkelerin, mali sistemlerinde şeffaflık ve güvenilirliği sağlaması öngörülüyor. Fakat bu, söz konusu ülkelere yapılan yardım için şart koşulmuyor.

Yoksulluğun yok edilmesi: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından yönetilecek ve gönüllü bağış esasına dayanacak Dünya Dayanışma Fonu'nun kurulmasına çalışılacak.

Ticaret: Üçüncü Dünya ülkelerinin ürünlerinin dünya pazarlarına girişini kolaylaştırmak için 1 Ocak 2005'e kadar Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde bir anlaşma yapılmasına çalışılacak.

Sübvansiyonlar: Gelişmiş ülkelerin 'ticarete zarar veren iç desteği' azaltması konusunda görüşmeler yapılacaktır.

Küreselleşme: Küreselleşmenin ekonomik krizler, güvensizlik, yoksulluk ve eşitsizlik gibi olumsuz etkileri dikkate alınacak. (Yine Birleşmiş Milletler 2002 İnsani Gelişme Raporuna göre dünya da temel sağlık ve koruma hizmetlerine ulaşamayan insan sayısı 1 milyar 400 milyonu buluyor)

Özel sermaye: Kamu sektörü ve özel sektör ortaklıkları cesaretlendirilecek.

Zengin ülkelerin sorumlulukları: Plandaki hedeflerin gerçekleştirilmesi konusunda zengin ülkeler daha fazla sorumluluk sahibi olacak.

Tüketim ve üretim: Toplumların üretim ve tüketimlerinde köklü değişimler yapılması için, kalkınmanın sürdürülebilir kılınması için çaba gösterilecek.

İklim değişimi: 'Küresel ısınmayla mücadeleyi öngören Kyoto Anlaşması'nı onaylayan ülkeler, onaylamayanları 'bir an önce' iklim değişiklikleriyle mücadele için imza atmaya çağırıyorlar' ifadesi metinde yer alacak.

Johannesburg Zirvesi nin somut kararların alındığı bir zirve olması istenmişti. On yıl önce Rio'da alınan kararların tekrarı 'geri adım olur' denmişti. On yıl önce Dünya Çevre Zirvesi'ne

katılan liderler gibi, çevreciler ve medya mensupları da sonuçtan memnundular. Rio'nun hedefleri arasında yoksulluğu azaltmak, çevre dostu enerjilere öncelik tanımak, dünya iklimini ve biyolojik zenginliği korumak vardı.

2002 yılında Johannesburg'da ise artık bu kararların somut planlara dönüştürülmesi, dünya forumunun önüne takvim ve rakamlar konulması iste-

niyordu. Başlangıçtaki bu hedefi göz önünde bulundurursak, Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi fiyasko ile sonuçlanmaktan kurtulamadı..

Hemen hemen tüm kararlar da, ABD ve kalkınmakta olan ülkeler arasındaki görünmez ittifak etkili oldu. Onların ortak hedefleri sürdürülebilir kalkınma değil, şu andaki ekonomik kaygılara uygun kalkınma idi ve

bundan vazgeçmeye niyetli değillerdi.

Kalkınma ile çevre koruma arasındaki bağlantı ise Avrupa Birliği ülkeleri tarafından kurulmasına karşın, Avrupa ülkeleri de görüş birliği sağlayamadıkları için daha önemli başarılar için gereken adımları atamadılar. Tarıma verilen desteğin kesilmesi müzakerelerinden Fransa ve İspanya geri adım attı. Daha sonra diğer Avrupa ülkelerinin

çıkartları gündeme geldi. Ve sonuçta Avrupalıların talepleri müzakerelere kurban gitti.

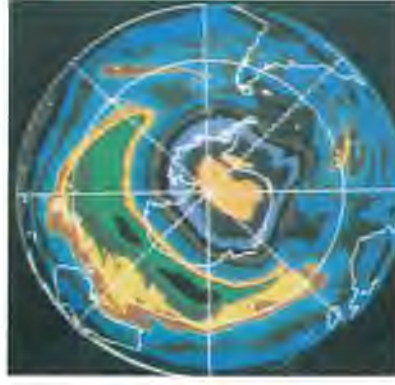
Belki de dünya ülkeleri on gün boyunca, bu büyüklükte bir konferansta çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma konularını son kez görüştüler. Bundan sonra daha küçük ve yerel konferanslarla yetinilecek. Johannesburg tüm dünyayı bir araya getiren son konferans olabiliirdi. Bu tür dev bir konferanstan beklenen sonuç alınmadı. Bu da dünyanın geleceğinin şu anda egemen olan küresel sermayeye emanet edildiği anlamına geliyor..

Kirlilik kimin başına yağıyor

Birleşmiş Milletler raporunda Asya semalarında kül, asit, kurum ve diğer küçük parçacıklardan, kalınlığı üç kilometreyi bulan bir bulut tabakası oluştuğu ve bu tabakanın Muson yağmurları dahil, tüm iklim sistemini kahlıcı olarak değiştirdiğine dikkat çekiliyor.

Güneydoğu Asya semalarında oluşan bulut tabakası bölgede yaşayan tüm canlılar için ciddi tehlike işareti veriyor. BM Çevre Programı'nda çalışan bilim adamları 'kahverengi bulut' olarak adlandırılan oluşumun dünyanın çeşitli bölgelerinde canlıları tehdit edecek boyutlar almaya başladığı uyarısında bulunuyorlar. BM Çevre Programı Başkanı Klaus Töpfer, hava kirliliğinin somut sonuçlarını şöyle değerlendirdi:

"Sonuç olarak deniz yüzeyine daha az güneş ışığı düşüyor, daha az yağmur yağıyor, zaten

çekilen su sıkıntısı daha da artıyor. Bu durumun Muson yağışlarına da etkisi oluyor. Bu da tarımın önemli rol oynadığı bölgede çok ama çok büyük anlam taşıyor."

Yere ulaşan güneş ışınlarını azaltıyor

Kahverengi bulutlar yere ulaşan güneş ışığının yüzde 10 - 15 oranında azalmasına yol açtı. Yağışların yüzde 40 oranında azalmasıyla da Pakistan, Afganistan, Çin'in batısı ve Hindistan'ın bazı bölgelerinde kuraklık felaketleri baş gösterdi. Buna karşı Bangladeş, Nepal ve Hindistan'ın kuzeydoğu eyaletlerinde sel felaketlerinde artış yaşandı.

BM Çevre Programı'nın raporu beş yıl süren bilimsel araştırmaların sonunda hazırlandı. Gerçi Asya'daki kahverengi bulutların varlığı çoktan fark edilmişti, ancak yapılan araştırmalar, bu bulutların yol açabileceği korkunç sonuçlar konusunda da bilgi sahibi olunmasını sağladı.

Kahverengi bulutlar, saatli bomba

Bilim adamları kahverengi

bulutları, ne zaman patlayacağı önceden bilinmeyen, dünyanın değişik bölgelerinde kendini farklı şekillerde gösterebilecek bir saatli bomba olarak değerlendiriyorlar. Asya'nın çeşitli bölgelerinde kuraklık süresinin uzaması, kuzey yarımkürede yağışların şiddetlenmesi gibi sonuçlar daha bu yaz yaşanan olaylar.

Raporda, kuraklık ve sellerin artması ile biyolojik maddelerin yanmasından oluşan karbon dioksit'in yüz binlerce kişinin hayatını tehdit edeceği uyarısında bulunuluyor. Giderek artan orman yangınları ve trafik gibi etkenler, kahverengi bulutların oluşmasında önemli rol oynuyor.

Sonuç yine karamsar: Kendi sonunu da hazırlayan küresel sermaye

Gelişmiş ülkeler genellikle kendilerinin neden olduğu yoksulluğu gidermek için ulusal gelirlerinin binde yedisini yoksul ülkelere verecekler. Belki de zirvenin en elle tutulur kararı bu olmasına karşın, gelecekte yoksul ülkelere yapılan bu yardımın yüzde kaçını geri alacakları konusunda tahminlerde bulunmak zor değil. Borç batağına batan her ülke gibi borcun faizini öderken, Brezilya gibi kendi ormanlarını keserek satacaklar ve bu arada da dünyanın akciğerleri de yok olmaya devam edecek.

Küresel sermaye büyürken yoksulluğu ve çevre kirliliğini de arttıracak. Seller kuraklıklar kıtlıklar ve açlıktan ölümlerle

daha da büyümenin yolunu arayacak. Sonuçta yaşanmayan bir gezegen yaratmak bahasına hırslarına engel olamadan kendi sonunu da hazırlayacak.

Zirveden çıkan sonuç bize göre bu..

Türkiye başarılı projeler gerçekleştirdi

Cumhurbaşkanımız Sayın Ahmet Necdet Sezer'in öncülüğünde Türkiye'den Dünya Çevre Zirvesine katılan 80 kişilik bir temsilci grubu Türkiye'nin gerçekleştirmiş olduğu örnek çevre projelerini zirveye katılan diğer ülke temsilcilerine aktardılar. Türkiye'de Çevre Bakanlığı ve Sivil Toplum Örgütleri tarafından yürütülen ve başarılı bulunan projeler arasında enerji, doğal hayatın korunması, gençlere yönelik eğitim çalışmaları, gündem 21 uygulamaları, tarımsal sulama, çok amaçlı toplum merkezleri (ÇATOM), katı atıkların değerlendirilmesi, ozon tabakasına zarar veren gazların kullanımlarının azaltılması, egsoz gazlarının azaltılması gibi beğenilen uygulamalar da yer alıyor. Çevre Bakanlığı Dünya Çevre Zirvesi sonuçlarının değerlendirildiği bir toplantı düzenleyerek Dünya Çevre Zirvesinde alınan kararları katılımcılara aktardılar. Dünya Çevre Zirvesinde alınan nihai kararların yetersizliğine rağmen Dünya Çevre Zirvesinde ülkemizde yapılan uygulamaların başarılı bulunması katılımcılar arasında sevinç yarattı.

Birleşmiş Milletler 2002 Yılı İnsani Gelişme Raporuna Göre;

Türkiye'de 1 milyon 680 bin kişi günde bir dolarla geçiniyor. Günde 2 dolarla geçinen nüfusumuz ise 12 milyon 600 kişi.

- Türkiye, İnsani Gelişmişlik Düzeyi açısından sıralanan 173 ülke arasında 85. sırada yer alıyor. Türkiye, "Orta Gelişmişlik Düzeyi" gösteren 84 ülke arasında da 32.sırada yer alıyor.
- Türkiye'de beklenen ortalama yaşam süresi kadında 72.4, erkek te ise 67.3. Okuma yazma oranı ise 15 yaş ve üstü nüfusumuzda yüzde 85.1.
- Yine Birleşmiş Milletler Raporuna göre, 40 yaşına kadar yaşamama olasılığı yüzde 9.6 iken, nüfusumuzun yüzde 17 si sağlıklı içme suyuna ulaşamıyor. Beş yaşın altı çocuklarda yeterli beslenemeyenler ise yüzde 8. Nüfusumuzun yüzde 2.4'ü de "Mutlak Yoksullar". kapsamında değerlendirilerek günde bir dolarla geçinmeye çalışıyor. Türkiye nüfusunun yüzde 18'i de günde 2 dolarla geçinmeye çalışıyor. Birleşmiş Milletlerin bu yaklaşımı esas alındığında Türkiye'de 1.680.000 kişi mutlak yoksul ve günde yalnızca bir dolarla yaşamaya çalışıyor. Türkiye'de yoksul sınıfına giren ve günde 2 dolarla yaşamaya çalışan kişi sayısı ise 12 milyon 600 bin kişi.
- Eğitim ve Teknoloji açısından Türkiye okur yazar yetişkin nüfusun yüzde 85.1 ulaştığı ve genç nüfusunda yüzde 96.5 ulaştığı bir ülke. Buna rağmen Gayri Safi Milli Hasıla'dan Eğitime ayrılan harcamaya payı ancak yüzde 2.2 ler düzeyinde. Türkiye'de bin kişi başına 280 telefon düşüyor. Yine bin kişiden 246 sı cep telefonu kullanırken, bin kişiden yalnızca 1.1'i internet ile bilgiye ulaşabiliyor.
- Türkiye'de kamu harcamalarında öncelikler ise Gayri Safi Milli Hasıladan ayrılan paya göre, eğitim harcamaları yüzde 2.2, sağlık harcamaları yüzde 3.3, borç ödemeleri ise yüzde 10.6 düzeyinde.
- Birleşmiş Milletler İnsani Kalkınma Raporu'na göre YENİ BİNYILIN KALKINMA HEDEFLERİ konusunda Türkiye'nin durumunda bir çok veri eksikliği yaşanıyor.

Mutlak yoksulluk ve açlığın yani günde 1 dolardan az para ile geçinenlerin yarı yarıya azaltılması hedefinde VERİ EKSİKLİĞİ nedeni ile bir değerlendirme yapılamıyor. Herkesin Temel Eğitimden Yararlanması hedefi ile Çocuk ölümlerinin azaltılması ve anne sağlığının iyileştirilmesi hedeflerine ise ulaşıldığı ifade ediliyor. Türkiye'de veri eksikliği nedeni ile durumu meçhul olan gelişme endeksleri arasında HIV/AIDS sıtma ve salgınlarla savaş konuları geliyor.

Kasım'2002 Gıda Harcaması

3 Kasım 2002 tarihinde yapılan genel seçim nedeniyle yürütülen kampanyalarda ağırlıklı olarak tartışılan ve gündemde yer alan açlık ve yoksulluk sorunu önemini korumaktadır.

Ülkede uygulanan ekonomik ve sosyal politikalar, toplumun alt gelir grubunda yer alan işçi, memur, emekli, esnaf, köylü gibi dar ve sabit gelirli kesimlerin yaşama koşullarını ağırlaştırmıştır. Açlık ve yoksulluk, giderek ağırlaşan geçim koşulları, yaşanan ekonomik krizin olumsuz yansımaları olarak sosyal yapıyı zedelemiştir.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nce yapılan çalışmanın sonucuna göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapılması zorunlu gıda harcaması tutarı Kasım 2002 ayı itibariyle 369 milyon 114 bin liraya ulaştı. Açlık sınırı olarak da tanımlanan bu tutara konut, ulaşım, giyim, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlar için yapılması zorunlu harcamalar da eklendiğinde, insan onurunun gerektirdiği yaşantıyı sürdürebilmek için gerekli harcama tutarına ulaşılmaktadır. Yoksulluk sınırı olarak tanımlanan bu tutar günümüzde 1 milyar 122 milyon lira olarak hesaplanmaktadır. Oysa halen yeniden belirleme çalışmaları devam eden asgari ücretten ele geçen sadece 184 milyon 252 bin liradır.

Hükümetler değişiyor, geçim derdi bitmiyor.

58'nci hükümetin başlangıç noktası:

Asgari ücret 184 milyon lira.

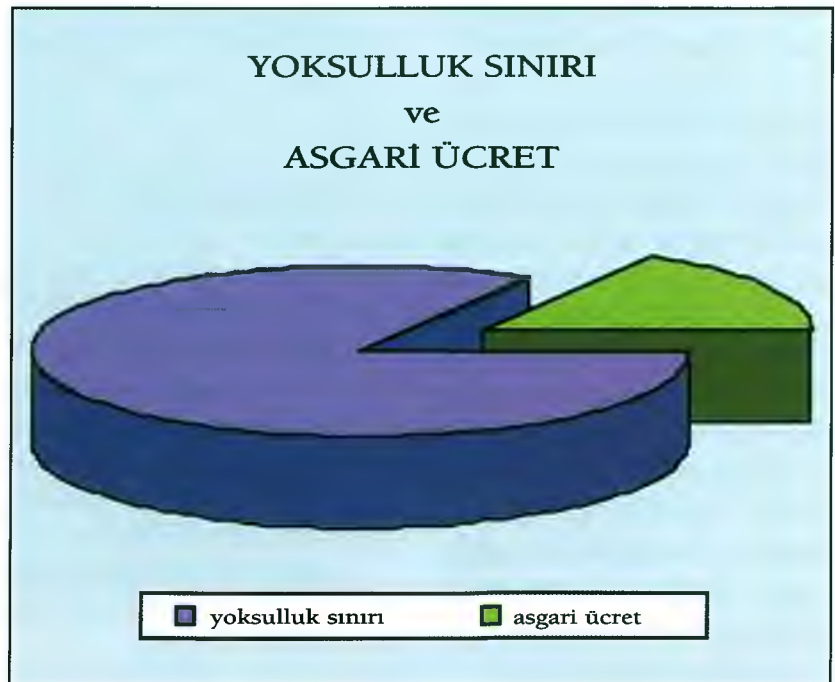
Açlık sınırı 369 milyon lira.

Yoksulluk sınırı 1 milyar 122 milyon lira.

Mutfak enflasyonu Kasım 2002 itibariyle aylık yüzde 4,7 ve oniki aylık yüzde 31,6 oranında.

Bugün yaşanan ülke gerçeği; asgari ücretin iki katına ulaşan açlık sınırı ve asgari ücretin altı katını aşan yoksulluk sınırıdır. Bu bakımdan, 58'inci Hükümet Programında yer alan "Resmi verilere göre, nüfusumuzun yüzde 15'i açlık sınırının altındadır. Hükümetimiz, insan haklarına ve Anayasaya aykırı olan

bu acı tabloya kayıtsız kalmayacaktır. Hükümetin uygulayacağı sosyal politikalar çerçevesinde bu acil sorunun çözümüne öncelik verecektir." görüşü büyük önem taşımaktadır. Bu görüşlerin nasıl uygulanacağını ilk göstergesi -hiç kuşku yok ki- yeni asgari ücret olacaktır.

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Gıda Harcaması (TL/Ay)

	Kasım'2001	Aralık'2001	Ekim'2002	Kasım'2002
Yetişkin İşçi	79.098.000.-	82.363.000.-	96.979.000.-	101.275.000.-
Yetişkin Kadın	63.196.000.-	66.416.000.-	79.643.000.-	83.609.000.-
15-19 Yaş Grubu Çocuk	82.760.000.-	85.921.000.-	103.885.000.-	108.557.000.-
4-6 Yaş Grubu Çocuk	55.510.000.-	58.901.000.-	72.175.000.-	75.673.000.-
TOPLAM	280.536.000.-	293.602.000.-	352.682.000.-	369.114.000.-

* Gıda harcaması tutarı bin liraya tamamlandığından toplamda farklılık söz konusu olabilmektedir.

"Gıda Harcaması" ile ilgili hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluşturulan beslenme kalıbı esas alınmaktadır. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı bilimsel olarak Hacettepe Üniversitesi tarafından belirlenmiştir. Bu beslenme kalıbından hareketle gıda miktarları, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından derlenen fiyatlarla çarpılmakta ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşılmaktadır.

Kasım 2002 itibariyle dört kişilik bir ailenin yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için yapılması gereken asgari gıda harcaması tutarı 369 milyon 114 bin lira olarak hesaplanmıştır. Bu tutar geçtiğimiz Ekim ayında 352 milyon 682 bin lira ve geçtiğimiz yılın Kasım ayında 280 milyon 536 bin lira olarak gerçekleşmişti. Böylece sadece gıda maddelerindeki fiyat

artışı nedeniyle mutfak harcaması için geçtiğimiz aya göre 16 milyon 432 bin lira, geçtiğimiz yıla göre ise 88 milyon 578 bin lira ek harcama gereği ortaya çıkmaktadır.

Aile bütçesi içinde gıda harcaması ağırlıklı yer kaplamakla beraber, gıda yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi diğer temel ve zorunlu gereksinimler için de harcama yapılması gerekmektedir. Ailenin zorunlu gereksinimleri için yapılması gereken bu toplam harcama tutarı "yoksulluk sınırı" olarak tanımlanmaktadır. Bu toplam harcama tutarına ulaşmak için DIE'nin verileri

esas alınmaktadır. Bilindiği üzere, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yaptığı hanehalkı tüketim harcamaları anketinin sonuçlarına göre, hanelerin toplam harcamaları içinde gıda harcamalarının payı yüzde 32,9 oranı ile ilk sırayı almaktadır (gıda,içki, tütün harcamalarının payı yüzde 35,6). Böylece, dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapılması gereken asgari gıda harcaması tutarından hareketle, dört kişilik ailenin zorunlu giderler için yapılması gereken aylık harcama tutarına ulaşmak mümkün olmaktadır. Bu tutar, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koymaktadır. Kasım 2002 itibariyle yoksulluk sınırı 1 milyar 122 milyon liraya ulaşmıştır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin gıda harcamasına ilişkin Kasım 2002 verileri temel alınarak kıyaslama yapıldığında aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda

için" yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 4,7 oranında artmıştır. Geçtiğimiz yılın aynı ayındaki artış ise yüzde 5,8 oranında gerçekleşmişti.

- 2002 yılının ilk onbir ayı itibariyle gıda harcaması tutarındaki artış oranı yüzde 25,7 olmuştur. Böylece tüketici fiyatlarında yılsonu itibariyle hedeflenen yüzde 35 oranının en azından bu harcamaya grubu itibariyle gerçekleşeceği görülmektedir.
- Gıda harcaması tutarı **son oniki ay itibariyle** yüzde 31,6 oranındaki artışla son dört yılın en düşük değeri olmuştur.
- **Oniki aylık ortalamalara göre** değişim oranı ise yüzde 51,8 olmuştur.

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbı içindeki maddelerin fiyatlarında Kasım 2002 itibariyle gözlenen değişim şu şekilde gerçekleşmiştir:

- Süt, yoğurt, peynir gibi temel gıda maddelerinin bulunduğu grupta; geçtiğimiz ay süt ve peynir fiyatındaki artışın ardından bu ay sadece yoğurt fiyatında yüzde 6,2 oranında bir fiyat artışı tespit edildi ve bu artışın aile bütçesine getirdiği yük 2,8 milyon lira olarak hesaplandı.

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Kasım 1999	Kasım 2000	Kasım 2001	Kasım 2002
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	2,1	2,5	5,8	4,7
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	40,2	39,0	60,0	25,7
Bir önceki yılın aynı aya göre değişim oranı (%)	43,8	44,2	64,2	31,6
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	54,9	47,2	49,6	51,8

- Et, tavuk, balık, bakliyat gibi ürünlerin bulunduğu grupta; et ürünlerinde beklenen fiyat artışı bu ay gerçekleşti ve artış oranı yüzde 13,0 oldu. Bu durum mutfak harcamalarına olumsuz olarak yansdı ve bu ay gerçekleşen yüzde 4,7 oranındaki artışın yaklaşık yarıya yakını etteki fiyat artışından oldu. Tavuk fiyatındaki artış yüzde 2,1 oranında olurken, balık fiyatları geçtiğimiz aya göre nispeten ucuzladı ve bu durum mutfak harcamasını olumlu etkiledi. Yumurta fiyatı bu ay yine değişmezken, geçen ay artış gösteren sakatat ürünleri fiyatı bu ay aynı kaldı. Bakliyat

ürünleri fiyatı ise aynı düzeyde seyrediyor. Kuru fasulye, nohut, mercimek, barbunya gibi bakliyat ürünlerindeki üretim artışı ve ihracattaki durgunluk, artan rekabet şartlarına bağlı gelişmeler fiyatların aynı düzeyde kalmasını sağladı.

- Çalışanların mutfak harcaması içinde önemli bir yeri olan ve mevsim değişikliklerine bağlı olarak değişken bir yapı gösteren meyve-sebze fiyatları geçtiğimiz aya göre hafif bir yükselme gösterdi. Mevsim koşullarının doğrudan etkili olduğu bu grupta, her zaman olduğu gibi, hesaplama pazarda yay-

gın olarak satılan mevsim sebze-meyve türleri temel alınmış, turfanda ürünler hesaplamada dikkate alınmamıştır. Sebze-meyve fiyatlarındaki artışın gıda harcamasına getirdiği ek yük aylık 2,2 milyon lira olmuştur.

- Ekmek, makarna, pirinç, un gibi ürünlerin bulunduğu grupta; hesaplama esas olan ürünler bakımından bu ay herhangi bir fiyat değişikliği tespit edilmemiştir. Halkın temel beslenme ve tüketim maddesi olan ekmek fiyatında, ramazan ayı boyunca ekmeğe göre daha pahalı satılan pide fiyatının yarattığı psikolojik etki de dikkate alınarak, önümüzdeki ay artış söz konusu olabilecektir.
- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı fiyatı bu ay değişmezken margarin fiyatı yüzde 6,2 oranında arttı. Benzeri biçimde, ayçiçek yağı fiyatı aynı kalırken zeytinyağı fiyatındaki artış yüzde 2,1 oranında gerçekleşti. Ramazan dolayısıyla yürütülen bazı kampanyalar çerçevesinde siyah ve yeşil zeytin ürünlerinin bir kısmında fiyat gerilemesi dikkati çekerken, temel tüketim malı olan şeker yüzde 13 oranındaki fiyat artışıyla kilosu 1 milyon 850 bin liraya yükseldi. Reçel, pekmez, bal ürün-

lerinde bu ay bir fiyat değişikliği tespit edilmezken, baharat ürünlerinden (karabiber, nane, kimyon vb) sadece pul biberde yüzde 12,5 oranında artış gözlemlendi. Tuz ve salça fiyatı aynı kaldı. Yağlı tohumlardan (ceviz, fındık, fıstık vb) sadece ay çekirdeğinde fiyat değişmesi görüldü. Kasım ayında

çaydaki artış çeşidine göre yüzde 8,8 ile 12,4 oranları arasında değişirken, ihlammurdaki artış yüzde 15,4 oranında oldu ve kilogramı 15 milyon liraya yükseldi.

Öte yandan, bugün ülke gündeminde yeni kurulan 57'nci Hükümet ve Programı yer almaktadır. Aşağıdaki tabloda, Araştırma Merkezi olarak gıda harcaması ile ilgili olarak düzenli hesaplamaların yapıldığı Aralık 1987 ayından bu yana, sağlıklı ve dengeli beslenebilmek için yapılması gereken gıda harcaması tutarı ile ele geçen net asgari ücret tutarı -hükümetlerin göreve başladığı ay itibariyle- verilmektedir.

Kuşkusuz, hükümetlerin göreve başladıkları tarih ve görevde kaldıkları dönem ile asgari ücretin yürürlüğe girdiği tarih ve geçerli olduğu süre bakımından farklı değerlendirmeler yapmak mümkündür. Siyasal istikrarsızlığa bağlı olarak kısa bir süre içerisinde gerçekleşen hükümet değişiklikleri sonucu asgari ücrette bir değişiklik yapmanın mümkün olmadığı dönemler (örneğin 1995 ve 1996 yıllarında) söz konusu olduğu gibi, aynı hükümet döneminde birden fazla asgari ücret tespiti de mümkün olmuştur. Ancak, anılan 15 yıllık dönemde görev yapan hükümetlerin hiçbiri, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin hesapladığı "açlık sınırı" ile varolan asgari ücret düzeyi arasındaki uçurumu gerçek anlamıyla ortadan kaldıramamıştır.

Tablo 3: Hükümetlerin Göreve Başladıkları Ay İtibariyle Gıda Harcaması ve Asgari Ücret

Hükümetler	Göreve Başladığı Ay	Gıda Harcaması (TL/Ay)	Net Asgari Ücret (TL/Ay)
46. Hükümet (II. ÖZAL Hükümeti)	Aralık 1987	128.182.-	49.094.-
47. Hükümet (AKBULUT Hükümeti)	Kasım 1989	341.536.-	141.957.-
48. Hükümet (I.YILMAZ Hükümeti)	Haziran 1991	789.129.-	261.954.-
49. Hükümet (VII. DEMİREL Hükümeti)	Kasım 1991	1.001.517.-	502.911.-
50. Hükümet (I.ÇİLLER Hükümeti)	Haziran 1993	2.257.000.-	907.839.-
51. Hükümet (II.ÇİLLER Hükümeti)	Ekim 1995	11.984.000.-	5.547.135.-
52. Hükümet (III.ÇİLLER Hükümeti)	Ekim 1995	11.984.000.-	5.547.135.-
53. Hükümet (II.YILMAZ Hükümeti)	Mart 1996	16.046.000.-	5.739.192.-
54. Hükümet (ERBAKAN Hükümeti)	Haziran 1996	18.363.000.-	5.739.192.-
55. Hükümet (III.YILMAZ Hükümeti)	Haziran 1997	32.037.000.-	11.084.652.-
56. Hükümet (IV.ECEVİT Hükümeti)	Ocak 1999	85.900.000.-	57.620.790.-
57. Hükümet (V.ECEVİT Hükümeti)	Nisan 1999	93.323.000.-	57.620.790.-
58. Hükümet (GÜL Hükümeti)	Kasım 2002	369.114.000.-	184.251.937.-

Çalışma Yaşamında Eylül - Kasım 2002

1 Eylül 2002, Pazar

- ✓ SSK'lı hastalar 1 Eylül'den itibaren, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan protokol gereği, devlet hastanelerinden yararlanabilecek. SSK'lıların, sağlık ocaklarından direkt olarak yararlanacağı ancak diğer hastaneler için sevk yaptırma zorunluluğu bulunduğu öğrenildi.

4 Eylül 2002, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral düzenlenen bir törenle Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'ye katıldı.
- ✓ İşçi emeklilerinin Eylül ayı maaşları belirlendi. Buna göre en düşük emekli aylığı 234 milyon 76 bin liraya, en yüksek emekli aylığı ise 450 milyon 795 bin liraya yükseldi.

12 Eylül 2002, Perşembe

- ✓ 3 Kasım seçimlerinde aday olacak milletvekili listeleri Yüksek Seçim Kurulu (YSK)'na teslim edildi.

16 Eylül 2002, Pazartesi

- ✓ Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler başkanlığında, KESK ve Kamu-Sen yetkilileri Uzlaşma Kurulu'nda bir araya gelerek, 100 milyon lira brüt artışı öngören zammı imzaladıkları bildirildi.

21 Eylül 2002, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ, memur ve memur emeklilerine yapılan iyileştirme zammının, işçi ve esnaf

emekli aylıklarına da yapılmasını istedi. Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç yaptığı açıklamada, TÜFE doğrultusunda yapılan toplam artış oranının memur emeklilerine yapılan artışın gerisinde kaldığını söyledi.

22 Eylül 2002, Pazar

- ✓ Türkiye İş Kurumu'nun (İŞKUR), 1 Haziran 2000 tarihinden bu yana topladığı 2 katrilyon lirayı aşkın prim gelirini Hazine'ye borç vererek 1.8 katrilyon lira faiz geliri elde ettiği bildirildi.
- ✓ Bütçeden sosyal güvenlik kuruluşlarına tahsis edilen 7.9 katrilyon liranın 7.2 katrilyon lirasının, yılın ilk 8 ayında harcandığı bildirildi.

26 Eylül 2002, Perşembe

- ✓ Uluslararası Para Fonu (IMF), dünya ekonomisindeki toparlanmanın beklenen düzeyde olmadığını belirterek, işlerin gelecek yıl da fazla parlak olmayacağını bildirdi.
- ✓ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK)'nın, Toprakbank'ın tasfiyesine karar verdiği açıklandı.
- ✓ TÜRK-İŞ tarafından yapılan araştırmaya göre, 4 kişilik bir ailenin yeterli ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken zorunlu gıda harcaması tutarı, Eylül 2002'de 348 milyon 487 bin liraya yükseldi. Yoksulluk sınırı ise 1 milyar 39 milyon lira olarak açıklandı.

- ✓ Emek Platformu; dönem sözcüsü ve DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi Başkanlı-

ğ'nda toplandı. Toplantıda, seçimler öncesinde emekçilerin talep ve beklentilerini dile getirmek üzere Emek Programı güncelleştirildi.

27 Eylül 2002, Cuma

- ✓ Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) Genel Başkanı Sami Evren, toplu görüşmeler boyunca hükümetin takındığı tavrı protesto etmek için 17 Ekim'de kamu çalışanlarının hizmet üretimini durduracağını kaydetti.
- ✓ SSK'nın çeşitli özel ve kamu sektörü kuruluşlarından gecikme zammı dahil toplam 2 katrilyon 468 trilyon 678 milyar lira tutarında prim alacağı olduğu açıklandı.

28 Eylül 2002, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Devlet Bakanı Masum Türker'in "Seçim ortamında işçi çıkararak, sosyal problemler yaratmanın anlamsız olduğu" yönündeki sözlerini tepki ile karşıladı ve sadece seçim süresinde değil, seçimden sonra da hiç kimsenin zorunlu emekliliği gündeme getiremeyeceğini söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Çetin Altun, Türkiye'nin yıllık 10 milyon tonluk taşkömürü ihtiyacının, sadece 2.5 milyon tonunun üretildiğini belirterek kömür ithal edilmesini eleştirdi.

29 Eylül 2002, Pazar

- ✓ Türkiye İşçi Emeklileri Derneği (TİED) tarafından yapılan bir araştırmada, işçi emekli aylıklarının, bir önceki yılın TÜFE oranından artırılması uygulaması nedeniyle eridiği ve her bir emeklinin 770 milyon lira zararı olduğu kaydedildi.

1 Ekim 2002, Salı

- ✓ Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı'nda anapara ve nema geliri olarak 12.2 katrilyon lira biriktiği açıklandı.

2 Ekim 2002, Çarşamba

- ✓ Çağdaş Gazeteciler Derneği İstanbul Şubesi tarafından hazırlanan Eylül ayı Çalışma Hayatı Raporu'na göre 2002 yılı içinde 619 baysın çalışanı işten atıldı.
- ✓ Türkiye'de 10 milyon kişinin Fak-Fuk-Fon'dan yardım aldığı açıklandı.

3 Ekim 2002, Perşembe

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), enflasyon artışını Eylül 2002 ayında, bir önceki aya göre Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)'nin yüzde 3.5, Toptan Eşya Fiyatları Endeksi (TEFE)'nin yüzde 3.1 olduğunu açıkladı. Yıllık enflasyonun ise TÜFE'de yüzde 37, TEFE'de ise yüzde 40,9 olarak gerçekleştiği bildirildi.
- ✓ Aralarında doktor ve mühendislerin de bulunduğu Avrupa'da yaşayan 3 milyon 84 bin 67 Türk vatandaşının 230 bin 697'sinin işsiz olduğu açıklandı.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, asgari ücretle çalışanların mağduriyetinin giderilmesi için Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun toplanması gerektiğini söyledi.
- ✓ Geçici kadroyla çalışan 21 bin 475 orman işçisine kadro verilmesinin gündeme geldiği bildirildi.

4 Ekim 2002, Cuma

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, TES-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısında yaptığı konuşmada, Türkiye'nin ekonomik durumu ve siyasi konularda görüşlerini açıkladı.

6 Ekim 2002, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, uygulanan ekonomik politikalar sonucu işçi, memur, emekli ve dar gelirli kesim üzerindeki yüklerin dayanılmaz boyutlara ulaştığını belirterek, yeni hükümetten bu kesimler için acil önlemler alınmasını isteyeceklerini söyledi.
- ✓ Kayıtdışı ekonominin, kriz yılı olan 2001'de hızla büyüyerek, 119 katrilyon liraya ulaştığı ve kayıtlı ekonominin yüzde 66.2'si düzeyinde bir büyüklük oluşturduğu belirlendi.
- ✓ 2002 yılının ilk altı ayında 710 bin 176 kişinin işten çıkarıldığı bildirildi.

7 Ekim 2002, Pazartesi

- ✓ Tüm İşçi Emeklileri Derneği tarafından yapılan bir araştırmada, Türkiye'de 3 milyon 800 bin SSK'lı 1 milyon 500 bin Bağ-Kur emeklisi bulunduğu ve bunlara ortalama 240 milyon lira emekli maaşı ödendiği tespit edildi.
- ✓ Geçici orman işçilerine kadro verilmesine ilişkin protokolün imzalandığı açıklandı.
- ✓ İşsizlik Sigortası Fonu'nda Eylül ayı sonu itibarıyla 4 katrilyon lira biriktiği bildirildi.

11 Ekim 2002, Cuma

- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun 22 Ekim 2002 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nejat Arseven Başkanlığında toplanacağı açıklandı.

13 Ekim 2002, Pazar

- ✓ Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve Hazine verilerine göre, 1993-2001 döneminde toplam bütçe harcamalarının yüzde 45'ini faiz ödemelerine ayıran devletin, yatırım harca-

maları için yalnızca yüzde 10.4'ünü ayırabildiği tespit edildi.

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Orman-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Kafes, orman işçilerinin kadroya alınması girişiminin 26-27 Ekim'e kadar sonuçlandırılmasını beklediklerini, aksi halde bunu gerçekleştirmeyenlere seçimlerde tavır koyacaklarını söyledi.

14 Ekim 2002, Pazartesi

- ✓ Türkiye İşçi Emeklileri Derneği tarafından hazırlanan bir raporda, işçi ve memur emeklileri arasındaki maaş farkının 8 kata yaklaştığı kaydedildi.

16 Ekim 2002, Çarşamba

- ✓ İşsizlik Sigortası Bülteni'nde yer alan bilgilere göre, işsizlik sigortası uygulamasından yararlanan kişi sayısı, geçen ay 1 önceki aya göre yaklaşık yüzde 9 artarak 39 bin 333'e yükseldi. Bu kişilere, Eylül 2002 tarihi itibarıyla, toplam 6 trilyon 204 milyar 26 milyon lira ödendi.
- ✓ Belediye-İş Sendikası'na üye işçiler, İstanbul'da yaptıkları protesto ile ABD tarafından Irak'a yapılması planlanan savaşı lanetlediler. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu da yaptığı açıklamada, ABD ve İngiltere'nin Irak konusunda Birleşmiş Milletler kararlarına uyması gerektiğini bildirdi.
- ✓ Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'de kişi başına yıllık 20.2 kilogram kırmızı et tüketildiği, bu rakamın ABD'de 122.4, İspanya'da 114, Fransa'da ise 100 kilogram olduğu tespit edildi.
- ✓ Türkiye Denizcilik İşletmeleri'ne (TDİ) ait Trabzon, Dikili, Çeşme ve Kuşadası Limanla-

rı'nın 11 Kasım 2002 tarihinde açılacak ihalelerle özelleştirilmeleri konusuna ilişkin açıklama yapan TÜRK-İŞ'e bağlı Liman-İş Sendikası Genel Başkanı Raif Kılıç, büyük hizmetler ve kâr sağlayan limanların rant amacıyla özel sektöre peşkeş çekileceğini söyledi.

17 Ekim 2002, Perşembe

- ✓ Maliye Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, 2003 yılı bütçesinde memur maaş artışına yer verilmediği, konunun yeni hükümete bırakıldığı bildirildi.

19 Ekim 2002, Cumartesi

- ✓ TBMM'ye sunulan 2003 yılı bütçe değerlerine göre, Sosyal Güvenlik Kuruluşları'nın payı olarak 2003 Bütçesi'ne 11.5 katrilyon lira ödenek kondu.
- ✓ Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda, Türkiye'nin Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası'nı grev hakkı içeren şekle dönüştürmesi tavsiyesinde bulunuldu.
- ✓ Orman işçilerinin kadroya geçirilmesi için hükümete teklif gelmediğini öne süren Devlet Bakanı Tunca Toskay, "Partilerden biri bunu seçim malzemesi olarak kullanıyor" dedi.

22 Ekim 2002, Salı

- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 1 Ocak 2003'den geçerli olacak yeni ücreti belirlemek üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Nejat Arseven başkanlığında toplandı. Toplantı sonrasında yapılan açıklamada, Komisyon'un bir sonraki toplantısının 19 Kasım 2002 tarihinde yapılacağı bildirildi.
- ✓ Özelleştirme uygulamalarını protesto etmek

amacıyla Petkim Aliğa Kompleksi'nin önünde mesai öncesi eylem yapan Petrol-İş Sendikası'na bağlı işçiler, Petkim, Tüpraş ve Tügsaş'ın özelleştirilmesine karşı çıkarak, özelleştirme çalışmalarının durdurulmasını istediler.

26 Ekim 2002, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ tarafından her ay düzenli olarak yapılan zorunlu gıda harcaması ve yoksulluk sınırının Ekim 2002 sonuçları belirlendi. Buna göre, dört kişilik bir ailenin zorunlu gıda harcaması 352 milyon 682 bin liraya, yoksulluk sınırı ise 1 milyar 72 milyon liraya ulaştı.

27 Ekim 2002, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı T. Orman-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Kafes, Orman Bakanlığı bünyesinde çalışan 21 bin 475 geçici işçinin kadroya alınmasına ilişkin kararnameyi imzalamayan partilerin, 3 Kasım'da sandıkta mağdur edileceğini söyledi.

29 Ekim 2002, Salı

- ✓ Hazine Müsteşarlığı verileri baz alınarak yapılan araştırmada, istihdam oluşturmak için verilen devlet teşviklerinin artmasına karşılık istihdamın yarı yarıya azaldığı belirlendi.
- ✓ Orman Bakanı Nami Çağan'ın hazırladığı orman işçisine kadro verilmesine ilişkin kararnamenin ANAP ve MHP'li bakanlar tarafından imzalanmaması nedeniyle ortada kaldığı bildirildi.

30 Ekim 2002, Çarşamba

- ✓ Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre, özelleştirme kapsamındaki kuruluşlara, 2003 yılında 675 trilyon 650 milyar liralık yatırım yapılacaktır.

1 Kasım 2002, Cuma

- ✓ Memur ve memur emeklilerine yapılan zammın SSK ve Bağ-Kur emeklilerine de yansıtılmasını öngören Bakanlar Kurulu Kararı 1 Kasım 2002 tarih ve 24923 sayılı Resmi Gazete’de yayınlandı. Zam oranları Aralık ayında belirlenecek.
- ✓ Yüksek Seçim Kurulu verilerine göre yapılan bir araştırmada, 3 Kasım seçimlerinde 43.6 milyon kişinin oy kullanacağı ve bunlardan 22.8 milyonunun çalışanlar olduğu, bunlardan da 2.3 milyonunun işsiz olduğu belirlendi.

3 Kasım 2002, Pazar

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)’nin açıkladığı Ekim 2002 ayı enflasyon rakamlarına göre, bir önceki aya göre Toptan Eşya Fiyatları (TEFE)’deki artış yüzde 3.1, Tüketici Fiyatları (TÜFE)’deki artış yüzde 3.3 olarak gerçekleşti. Açıklamada, TEFE’deki yıllık enflasyon oranının yüzde 36.1, TÜFE’de ise yüzde 33.4 olduğu kaydedildi.
- ✓ Milletvekili genel seçimleri yapıldı. Yüksek Seçim Kurulu’nun geçici sonuçlarına göre, Meclis’e 363 milletvekili alan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ile 178 milletvekili alan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve bağımsız 9 milletvekili girebildi.
- ✓ İşadamları Sakıp Sabancı seçimleri değerlendirirken yaptığı açıklamada, “Koalisyon olmaması çok iyi” dedi.
- ✓ 3 Kasım milletvekili seçimlerinde, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ’e bağlı Hizmet-İş Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi ve yine HAK-İŞ’e bağlı Öz Gıda-İş Genel Sekreteri Agah Kafkas, Petrol-İş eski Genel Başkan

kanı Cevdet Selvi, Harb-İş eski Genel Başkanı İzzet Çetin ve Oleyis Sendikası Genel Başkanı Enver Öktem milletvekili seçilerek Parlamento’ya girdiler.

- ✓ Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre yapılan bir hesaplamada, İşsizlik Sigortası Fonu’nun 2002 yılında 2 katrilyon 766 trilyon lira gelir elde etmesinin beklenildiği tespit edildi.

4 Kasım 2002, Pazartesi

- ✓ Yüksek Seçim Kurulu verilerinden yola çıkılarak yapılan incelemede, TBMM’de 21. Dönem görev yapan milletvekillerinin yüzde 90’ının tekrar seçilemediği, tasfiye olduğu tespit edildi.

5 Kasım 2002, Salı

- ✓ İşçi emeklilerinin Kasım ayı aylıkları belirlendi. Buna göre en düşük emekli maaşı 249 milyon 939 bin liraya, en yüksek emekli maaşı ise 481 milyon 645 bin liraya yükseldi.
- ✓ Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) Genel Başkanı Tayyip Erdoğan ile Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Başkanı Deniz Baykal, AKP Genel Merkezi’nde biraraya geldi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç yaptığı açıklamada, AKP ve CHP’nin seçim bildirgelerinde aynı biçimde yer alan konularda ortak hareket etmesini, hızlı adımlar atılmasını isteyerek, demokratik kitle örgütleriyle diyalogun ve işbirliğinin geliştirilmesini beklediklerini söyledi.

6 Kasım 2002, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ’e bağlı Genel Maden-İş Sendikası tarafından her ay Zonguldak’ta yapılan gıda fiyat araştırmasında, Zonguldak’ta 4 kişilik

bir ailenin zorunlu mutfak harcamasının 362 milyon 312 bin liraya yükseldiği belirlendi.

7 Kasım 2002, Perşembe

- ✓ Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer AKP Lideri Tayyip Erdoğan ve CHP Lideri Deniz Baykal ile ayrı ayrı görüştü. Kabullerden sonra yapılan açıklamada, Cumhurbaşkanı'nın AKP'ye danıştıktan sonra Başbakan atayacağı bildirildi.

10 Kasım 2002, Pazar

- ✓ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TISK) Genel Sekreteri Bülent Pirler, İş Kanunu Tasarısı'nın, İş Güvencesi Yasası'nın yürürlüğe gireceği 15 Mart 2003 tarihine kadar onaylanarak, birlikte uygulamaya başlaması gerektiğini söyledi.

11 Kasım 2002, Pazartesi

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)'nin yaptığı, 2001 yılının ikinci yarısına ilişkin istihdam ve kazanç anketi sonuçları açıklandı. Buna göre, kamu kesiminde çalışan işçilerin ücreti ortalama 1 milyar 179 milyon lira olarak gerçekleşirken, özel sektördeki işçi ücretleri ise ortalama 569 milyon 885 bin lira düzeyine çıktı.
- ✓ KİT'lerin yönetimlerini yeniden yapılandıracak yasa taslağı hazırlamak amacıyla Maliye tarafından düzenlenen konferansa, 60'a yakın bürokrat, yönetici, gazeteci, akademisyen ve AKP milletvekillerinin katıldığı açıklandı. Konferansta KİT'lerin geleceğinin tartışıldığı bildirildi.

12 Kasım 2002, Salı

- ✓ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TISK) Başkanı Refik Baydur Ankara'da dü-

zenlediği basın toplantısında, yeni kurulacak olan AKP hükümetinden, İş Kanunu'nun İş Güvencesi Yasası'nın yürürlüğe gireceği 15 Mart 2003 tarihinden önce yürürlüğe girmesini isterken, aksi takdirde işçi çıkaracakları tehdidinde bulundu.

- ✓ TISK Başkanı Refik Baydur'un, yeni kurulacak hükümete yönelik "işçi çıkartırız" tehdidini değerlendiren işçi sendikaları konfederasyonları, Baydur'un sözlerini talihsizlik olarak nitelendirdiler. TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, açıklamanın işçi ve işveren arasındaki diyalogu ve barışı tıkayabilecek bir yaklaşım olduğunu belirtirken, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ise "Bu saat-ten sonra işten çıkarılacak her işçinin sorumlusu TISK olacaktır" dedi.

13 Kasım 2002, Çarşamba

- ✓ Anka Ajansı tarafından yapılan bir araştırmada, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 2.4 milyon olarak açıkladığı resmi işsiz sayısının, gayri-resmi olarak 9 milyonu bulduğu tespit edildi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı ve CHP Ankara Milletvekili Bayram Meral, TISK Başkanı Refik Baydur'un "İş Kanunu, İş Güvencesi Kanunu'ndan önce yasalaşmazsa işçiler işinden olur" sözlerine tepki göstererek, "Refik Baydur böyle yaparsa, Meclis'e gözdağı verirse iş barışı bozulur" dedi.
- ✓ Anka Ajansı haberine göre, AKP kurmaylarının, çalışanların zorunlu tasarruf hesabında bekleyen ve yıl sonuna kadar 11 katrilyon liraya ulaşması beklenen anapara ve nemanın, dört yılda hak sahiplerine ödenerek tasfiye edilmesine yönelik bir plan üzerinde çalıştıkları öğrenildi.

- ✓ TISK Başkanı Refik Baydur'un, İş Kanunu Yasası'nın, İş Güvencesi Yasası ile birlikte 15

Mart'tan önce ele alınmasını aksi halde işçi çıkaracaklarına ilişkin sözlerine tepki gösteren Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, "İşyerleri ağılıkla idare edilemez" dedi.

14 Kasım 2002, Perşembe

- ✓ 3 Kasım seçimlerinde yeniden teşekkül eden Türkiye Büyük Millet Meclisi ilk toplantısını yaptı. Genel Kurul'da milletvekili yemin töreni gerçekleştirildi.
- ✓ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplandı. CHP Ankara Milletvekili Bayram Meral'in de veda etmek amacıyla katıldığı toplantının açılışında konuşan Genel Sekreter Hüseyin Karakoç, TİSK'i ve işverenleri uyardı.
- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)'nin açıkladığı Satınalma Gücü Pariteleri ve İlgili Ekonomik Göstergeleri 2000 Yılı Geçici Sonuçlarına göre Türkiye, Avrupa ilkeleri arasında 29. sırada yer aldı.

15 Kasım 2002, Cuma

- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun, 2003 yılı Ocak ayından geçerli olacak asgari ücreti belirleme çalışmalarına 19 Kasım 2002 tarihinde yapacağı toplantı ile devam edeceği bildirildi.

17 Kasım 2002, Pazar

- ✓ Bakanlar Kurulu'nun yeniden kurulması için, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 109. Maddesi uyarınca, Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ün görevlendirilmesine dair tezkere 24939 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

18 Kasım 2002, Pazartesi

- ✓ 58. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti AKP Kayseri Milletvekili Abdullah Gül Başkanlı-

ğında kuruldu. Kabinede, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı görevini Murat Başesgioğlu yürütecek.

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, bakan olarak yaptığı ilk açıklamada, ücretlilere 2003 yılında ülke kaynaklarını bütçeyi göz önüne alarak 'mümkün olanı' vereceklerini söyledi.

19 Kasım 2002, Salı

- ✓ Bakanlar Kurulu'nun Atanmasına Dair Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı Tezkereleri ile Onaylanan Bakanlar Kurulu Listesi 24941 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- ✓ Türkiye'nin AB'nin 12 Aralık'taki Kopenhag zirvesinde üyelik müzakereleri için tarih alma çabasına, DİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve KESK'in girişimleri sonrasında, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC)'un da destek vererek, zirveye sunulmak üzere bir karar tasarısı hazırladığı bildirildi.
- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından açıklanan İmalat Sanayii Sektörü Aylık Eğitim Anketi sonuçlarına göre, kapasite kullanımı yüzde 80.6'ya yükseldi.
- ✓ 1 Ocak 2003 tarihinden geçerli olacak asgari ücreti belirlemek üzere 2'nci kez toplanan asgari ücret tespit komisyonu, asgari ücretin belirlenmesinde baz alınacak parametrelerin ilgili kuruluşlardan istenmesi kararını aldı. Komisyonun bir sonraki toplantısını 2 Aralık 2002 tarihinde yapacağı bildirildi.
- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu üyeleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'nu ziyaret etti.

- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığı'na AKP Manisa Milletvekili Bülent Arıncı seçildi.

- ✓ Sosyal güvenlik kuruluşlarının ilk 10 aylık dönemdeki açıkları toplamının 8.7 katrilyon liraya yükseldiği açıklandı.

20 Kasım 2002, Çarşamba

- ✓ Zeytinburnu Nakliyeciler Sitesi'nde TÜRK-İŞ'e bağlı TÜMTİS ile DİSK'e bağlı Nakliyat-İş Sendikası üyeleri arasında, örgütlenme sorununu nedeniyle çıkan kavgada üç kişi öldü, üç kişi de ağır yaralandı.
- ✓ DİSK tarafından, Zeytinburnu Nakliyeciler Sitesi'nde üç işçinin ölümüne neden olan olaylarla ilgili yapılan yazılı açıklamada, yaşanan olayların TÜRK-İŞ ve DİSK Konfederasyonları tarafından üzüntü verici olarak nitelendirildiği bildirildi.
- ✓ TÜRK-İŞ basın bürosu tarafından yapılan açıklamada, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun, İstanbul Nakliye Ambarları Sitesi'nde yaşanan ve üç işçinin yaşamını yitirmesine neden olan olayların son derece üzücü olarak nitelendirildiği kaydedildi.

21 Kasım 2002, Perşembe

- ✓ Başbakan yardımcıları ve devlet bakanlarının görev alanları açıklandı. Buna göre, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener'e, Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankası, Devlet Bakanı Ali Babacan'a bağlandı.
- ✓ Başbakan Yardımcısı Ertuğrul Yalçınbayır, memurlara, kamu görevleri hakkında bilgi ve demec verme hakkı tanıyacaklarını söyledi.
- ✓ İstanbul Zeytinburnu'ndaki Nakliyeciler Sitesi'nde TÜMTİS Sendikası ile Nakliyat-İş Sendikası üyeleri arasında çıkan kavgada ölen 3 işçi düzenlenen bir törenle toprağa verildi.

- ✓ TÜRK-İŞ tarafından İstanbul Zeytinburnu'ndaki Nakliyeciler Sitesi'nde meydana gelen olayla ilgili olarak yapılan açıklamada, olayların TÜRK-İŞ, DİSK çatışması gibi gösterilmesinin yanlışlığına dikkat çekildi.

- ✓ DİSK Yönetim Kurulu'ndan yapılan açıklamada olayın faillerinin biran önce bulunarak cezalandırılması istenildi.

Yeni Yılınız
Kutlu Olsun

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Başkan: SALİH KILIÇ Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat) Fax: (312) 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60		18	DOKGEMİ-İŞ Genel Başkan: NAZIM TUR Küçükpiyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: (212) 237 25 90 (5 Hat) • Fax: 237 39 89 Kasımpaşa / İST.	14
1	TARIM-İŞ Genel Başkan: BEDRETTİN KAYKAÇ Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Fax: (312) 419 38 47	01	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Başkan: FIKRET BARIN Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Fax: (312) 232 48 10	19
2	ORMAN-İŞ Genel Başkan: MEHMET KAFES Özveren Sokak No. 19 Maltepe / ANKARA Tel: (312) 229 10 56-57-58-59 • Fax: (312) 229 21 15	01	TES-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Fax: (312) 212 65 52	20
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkan: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasburg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Fax: (312) 229 89 31	02	TEZKOOP-İŞ Genel Başkan: SADIK ÖZBEN Üçyıldız Cad. No. 29 Subayevleri / ANKARA Tel: (312) 318 39 79-86 • Fax: (312) 318 39 88	21
4	GENEL MADEN-İŞ Genel Başkan: ÇETİN ALTUN Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizer Sk. No. 18 Tel: (372) 251 44 77 • Fax: (372) 253 66 35 ZONGULDAK	02	TÜRK KOOP-İŞ Genel Başkan: CAN SERT İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Fax: (312) 229 58 36	22
5	PETROL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA ÖZTAŞKIN Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 474 98 70 (10 Hat) • Fax: (216) 474 98 67 - 474 92 38	03	TÜMTİS Genel Başkan: SABRİ TOPÇU Valide Cami Sok. Küçük Langa Cad. 107/7 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Fax: (212) 588 26 20	23
6	TEKGIDA-İŞ Genel Başkan: HÜSEYİN KARAKOÇ 4. Levent Konaklar Sokak Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96-97-98 • Fax: (212) 278 95 34	04	DEMİRYOL-İŞ Genel Başkan: ERGÜN ATALAY Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5/4 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Fax: (312) 231 80 32	24
7	ŞEKER-İŞ Genel Başkan: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Fax: (312) 425 92 58	05	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Başkan: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Fax: (212) 244 52 21	25
8	TEKSİF Genel Başkan: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Fax: (312) 435 78 26	06	HAVA-İŞ Genel Başkan: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Fax: (212) 571 90 51	26
9	DERİ-İŞ Genel Başkan: YENER KAYA Ali Nihat Tarlan Cad. Ertaş Sok. No. 4 (Ardıl İş Merkezi) Kat: 3 Tel: (216) 572 90 50-51-52 • Fax: (216) 572 90 53 Bostancı/İST.	07	LİMAN-İŞ Genel Başkan: RAİF KILIÇ Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Fax: (312) 230 24 84	27
10	AĞAÇ-İŞ Genel Başkan: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Fax: (312) 231 52 19	08	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Başkan: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 431 90 44-45 • Fax: (312) 434 57 04	28
11	SELÜLOZ-İŞ Genel Başkan: ERGİN ALŞAN Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Fax: (262) 321 34 51	09	SAĞLIK-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Fax: (312) 230 23 96	29
12	BASIN-İŞ Genel Başkan: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Fax: (312) 229 43 15	10	TOLEYİS Genel Başkan: CEMAIL BAKINDI İnebey Mah. Küçük Langa Cad. No. 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Fax: 530 72 99 Aksaray / İST.	30
13	BASİSEN Genel Başkan: METİN TIRYAKİOĞLU Dolmabahçe Caddesi, No: 29-31 Beşiktaş / İSTANBUL Tel: (212) 227 88 10 (8 hat) • Fax: (212) 227 86 44 - 227 86 52	11	TÜRK HARB-İŞ Genel Başkan: OSMAN ÇİMEN İnkılap Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Fax: (312) 417 13 64	31
14	BASS Genel Başkan: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Fax: (312) 231 67 30	11	TGS Genel Başkan: ŞÜKRAN SONER Basın Sarayı Kat. 2 Çağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Fax: (212) 511 48 17	32
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Başkan: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Küçükesat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Fax: (312) 425 13 35	12	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Başkan: NIHAT YURDAKUL Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Fax: (312) 232 08 74	33
16	KRİSTAL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçrahi Sok. No. 3 D. 10 Taksim / İSTANBUL Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) • Fax: (212) 251 95 79	12	TÜRK-SEN Genel Başkan: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 24 44 • Fax: (0.392) 228 78 31	34
17	TÜRK-METAL Genel Başkan: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1. km. Söğütözü / ANKARA Tel: (312) 284 40 10-17 • Fax: (312) 284 40 18	13	HÜR-İŞ Genel Başkan: ÖZAY ANDIÇ Şehit Şener Enver Sok. No. 23 Yenışehir - Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 228 24 56 • Fax: (0.392) 228 64 31	35